

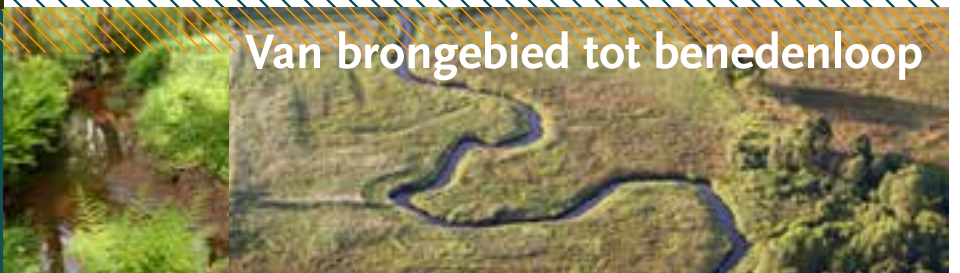
Jaarverslag 2016

Nationaal beek- en
esdorpenlandschap
Drentsche Aa

Van brongebied tot benedenloop

Nationaal Park Drentsche Aa

Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Organisatie en beleid	4
Programma Nationale Parken Nieuwe Stijl	7
Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0	9
Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa	12
Uitgevoerde projecten	14
Diverse bijeenkomsten en evenementen	21
Website en sociale media	23
Communicatie en educatie	24
Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa	33
Bijlagen	36
Bijlage 1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa	37
Bijlage 2. Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa	38
Bijlage 3. Besluitenlijsten Overlegorgaan 2016	40
Bijlage 4. Eindafrekening Bestedingenplan 2016	42
Bijlage 5. Overzicht afgeronde projecten 2002- 2016 met bijdragen en cofinanciering uit de streek	43
Bijlage 6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2016	44
Bijlage 7. Adressen partners	48

v.l.n.r. Hendrik Oosterveld en
Henk Jumelet

Voorwoord

PM

Hendrik Oosterveld,
Voorzitter Overlegorgaan

Henk Jumelet,
gedeputeerde Drenthe

Organisatie en beleid

Programma Natuurlijk Platteland Drenthe

Met het Decentralisatie-akkoord natuur en het Natuurpact is de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het platteland overgegaan van het Rijk naar de provincies. Er is duidelijkheid over de beschikbare middelen en de provincie Drenthe gaat aan het werk met de ambities die zijn beschreven in de Omgevingsvisie, de Natuurvisie, de Uitwerking Waterbeleid, de Wegwijzer voor de Drentse landbouw et cetera.

In het Programma Natuurlijk Platteland Drenthe is aangegeven hoe die ambities te realiseren. Primair door een vervolg te geven aan de succesvolle samenwerking met gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders, landbouworganisaties en de andere groene maatschappelijk organisaties. Het accent ligt op de afspraken en de ambities voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS), Natura 2000, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Icoonprojecten.

In de woorden van de gedeputeerde landelijk gebied Henk Jumelet: *“Wij verbinden ons aan de grote opgaven die er liggen voor natuur en water. Samen met maatschappelijke partners werken we aan het mooier, vitaler en robuuster maken van het landelijk gebied. Op basis van slimme functiecombinaties van beleven, benutten en beschermen waarborgen we dat ecologie en economie met elkaar in balans zijn. Gastvrije natuur biedt ruimte aan flora en fauna, landbouw, bedrijven, bewoners en toeristen.”*

In het Programma Natuurlijk Platteland Drenthe zijn diverse opgaven nu op tijd gezet (geprogrammeerd), waarvan sommige ook met een verplichtend karakter (denk aan KRW en PAS). Dergelijke maatregelen hebben ook consequenties voor het huidige grondgebruik en vragen om een zorgvuldig proces en inzet van diverse instrumenten.

Plan van Aanpak Realisatiestrategie Drentsche Aa

Het Plan van Aanpak Realisatiestrategie Drentsche Aa is op 26 april door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Vanuit het Programma Natuurlijk Platteland gaat de uitvoeringsdienst Prolander - in opdracht van Gedeputeerde Staten van Drenthe – dit uitvoeren onder regie van de Bestuurlijke Voorbereidingscommissie Drentsche Aa.

Bestuurlijke Voorbereidingscommissie Drentsche Aa geïnstalleerd

Op 24 oktober 2016 heeft gedeputeerde Henk Jumelet de Bestuurscommissie Drentsche Aa geïnstalleerd. De commissie heeft als voornaamste taak om in goede samenhang met de omgeving en partners te werken aan de beleidsopgaven voor natuur, water, recreatie en landbouw. Daartoe behoren de afronding van het Natuurnetwerk Drenthe (voorheen Ecologische Hoofdstructuur), de uitvoering van het Natura 2000-beheerplan, doelen in het kader van het Programma Aanpak Stikstof, verbetering van de waterkwaliteit in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water en de inrichting van waterbergingsgebieden. De bestuurscommissie Drentsche Aa bestaat uit: onafhankelijk voorzitter Marco Out, Miriam van Dijk (namens de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo), Ans van Wijk (Staatsbosbeheer), Fien Heeringa (waterschap Hunze en Aa's), Aart Brinkman, Hans Mentink en Dick Geerts (namens NLTO), Albert Velema (Drents Particulier Grondbezit), Jan Broertjes (voorzitter werkgroep Grond) en Bert van Guldener (secretaris, namens Prolander).

De provincie is opdrachtgever; de commissie gaat ook nauw samenwerken met het Overlegorgaan Drentsche Aa. De commissie wil zich inzetten voor het creëren van persoonlijke en op samenwerking gerichte communicatie tussen alle betrokkenen. Op een manier die kansen, kennis en wensen in kaart brengt en begrip voor elkaars belangen creëert. Denk aan keukentafelgesprekken, schetsbijeenkomsten, veldbezoeken en informatiebijeenkomsten. Wat betreft informatievoorziening maakt de commissie gebruik van de middelen van het Overlegorgaan Drentsche Aa. Zie de speciale webpagina op www.drentscheaa.nl onder 'Organisatie en beleid'.

Ontwerp-beheerplan Natura 2000 toegelicht

Voorafgaand aan de inspraakperiode voor het ontwerp-beheerplan voor het Natura 2000-gebied Drentsche Aa is op 6 december 2016 in Café Restaurant Hofsteenge in Rolde een informatieavond over dit plan gehouden. In het beheerplan staat welke maatregelen er de komende zes jaar nodig zijn om de natuur in dit gebied te herstellen en te beschermen. Ook beschrijft het de consequenties voor vergunningverlening en het toekomstige gebruik van het natuurgebied. Het plan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen onder andere het ministerie van Economische Zaken, de provincie Drenthe en Staatsbosbeheer. Natura 2000 is het netwerk van meest waardevolle natuurgebieden in de Europese Unie. De officiële inspraakperiode zal naar verwachting eind maart 2017 starten

Uitwisseling met België

Op 27 juni hebben vertegenwoordigers van het Regionaal Landschap Zuid-Hageland een werkbezoek gebracht aan het Nationaal Park Drentsche Aa. Als vervolg hierop heeft het Nationaal Park Drentsche Aa op 3 oktober een workshop verzorgd tijdens de Startdag Getevallei - Regionaal Landschap Zuid-Hageland in Tienen. Op 3 oktober heeft het Regionaal Landschap De Voorkempem een werkbezoek gebracht aan het Nationaal Park Drentsche Aa.

Programma Natuurlijk Platteland:
<https://youtu.be/gQ-R3CmFUpc>

De Hondsrug UNESCO Global Geopark

Het Nationaal Park Drentsche Aa is partner van De Hondsrug UNESCO Global Geopark. Als Nationaal Park vertellen we het verhaal van het Drentsche Aa-gebied mede namens hen. Van de allereerste ontstaansgeschiedenis tot het hedendaagse landschap met zijn natuurwaarden en mogelijkheden om het te beleven. Juist op de Hondsrug is hiervoor volop gelegenheid. Samen met het Geopark werken we een gezamenlijk marketingstrategie uit in afstemming met Marketing Drenthe. We zullen dit vastleggen in een samenwerkingsovereenkomst. Ook wordt de link gelegd met Marketing Groningen en wordt via het Programma Nationale Parken de verbinding met de landelijke activiteiten van het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) gelegd. In het bijgevoegde Masterplan De Hondsrug UNESCO Global Geopark is dit uitgewerkt.

Geopark Hondsrug Masterplan 2017-2027

Met de partijen verbonden aan De Hondsrug UNESCO Global Geopark, waaronder het Nationaal Park Drentsche Aa, is een Masterplan opgesteld met de ontwikkelingsrichting voor de komende tien jaar. De basis hiervoor is het volgende:

Het Hondsruggebied is uniek. De ijstijden maakten er ruggen en dalen. De prehistorische mens liet er ons zijn schatten na. Duizenden jaren lang gaven mensen vorm aan een landschap dat van alle tijden is.

Dit noemen we de kernwaarden. Hiermee onderscheidt het Hondsruggebied zich van andere gebieden. De doelen zijn:

- De kracht van het Hondsruggebied beleven. We willen het gebied nog aantrekkelijker maken door onder andere het hoogteverschil beter zichtbaar te maken.
- Mensen bewust maken van de kracht van het Hondsruggebied. Een belangrijke doelstelling van een UNESCO Global Geopark is educatie. We gaan door met lezingen, en lessen voor kinderen. We willen het aanbod spannender maken, ook door de musea in het gebied.
- De kracht van het gebied benutten via gebiedsmarketing. De Hondsrug UNESCO Global Geopark moet een sterk merk worden, waardoor het gebied extra bezoekers kan trekken en er meer binding met de bewoners ontstaat.
- De kernwaarden van het Hondsruggebied beschermen. Gezamenlijk zorgen de overheden en de terreineigenaren ervoor dat de bijzondere plekken in het gebied beschermd worden.

Programma Nationale Parken Nieuwe Stijl

Verkiezing 'Mooiste Natuurgebied van Nederland'

Nationaal Park Drentsche Aa heeft meegedaan aan de verkiezing 'Mooiste Natuurgebied van Nederland'. Twintig gebieden dongen mee naar de titel en dienden daarvoor een bidbook in. Op basis van ons bidbook werden wij samen met 12 andere kandidaten genomineerd door een vakjury onder leiding van prof. mr. Pieter van Vollenhoven. Vervolgens kon het publiek via een speciale website op de genomineerden stemmen. Op 31 oktober maakte staatssecretaris Van Dam de uitslag bekend. Wij hoorden niet bij de drie winnaars; dat waren het Waddengebied, de Veluwe en de Hollandse Duinen. De Drentsche Aa eindigde als negende met 5.453 stemmen.

Desondanks kijkt het Overlegorgaan tevreden terug op de deelname. "Wij zien de nominatie als waardering voor de inzet van alle mensen die het Drentsche Aa-gebied een warm hart toedragen en een aanmoediging om het ingezette beleid te continueren", stelde voorzitter Hendrik Oosterveld in ons nieuwsbericht na het bekend worden van de uitslag. Hij bedankte iedereen die interesse toonde voor het beschermen, beleven en benutten van dit mooie gebied.

Als Nationaal Park Drentsche Aa blijven we samen met al onze (maatschappelijke) partners investeren in een robuust, klimaatbestendig natuur- en watersysteem als schone bron voor drinkwaterwinning. Samen werken we aan het mooier, vitaler en robuuster maken van het Drentsche Aa-gebied. Op basis van slimme functiecombinaties van beleven, benutten en beschermen waarborgen we dat ecologie en economie met elkaar in balans zijn. Gastvrije natuur biedt ruimte aan flora en fauna, landbouw, bedrijven, bewoners en toeristen. Samen met onze gecertificeerde Drentsche Aa Gastheren & Gastvrouwen en met De Hondsrug UNESCO Global Geopark ontvangen wij bezoekers. Het gebied is goed ontsloten voor recreanten.

De verkiezing 'Mooiste natuurgebied van Nederland' is onderdeel van het landelijk programma Nationale Parken. Het programma heeft de ambitie om Nationale Parken en natuurgebieden uit te laten groeien tot gebieden van (inter) nationale allure. Deze Nationale Parken van de toekomst zijn meer dan alleen de natuurterreinen. Het zijn grotere samenhangende gebieden waarbinnen natuurkernen liggen, waarmee bewoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers zich verbonden voelen en waaraan zij hun identiteit ontleenen. Zij vormen de basis voor de branding van de regio, de drijfveer voor toeristische en recreatieve campagnes. Kortom: ze zijn het visitekaartje van de regio, en samen vertellen ze het verhaal van Nederland. Een voorwaarde daarbij is dat er een juiste balans tussen het beschermen en het beleven van de natuur wordt gevonden. Het Drentsche Aa-gebied kan in meer dan één opzicht gezien worden als een voorloper van deze benadering. Omdat het gebied 21 dorpen en gehuchten

Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0

(met 35.600 inwoners) binnen haar grenzen heeft en voor meer dan de helft uit landbouwgrond bestaat, was een Nationaal Park in traditionele zin (geheel natuurgebied) hier geen optie. Daarom is in 2002 gekozen voor een bijzonder Nationaal Park, met een verbrede doelstelling: het 'Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa' met als doelstelling 'behoud (van de bijzondere kwaliteiten en eigen identiteit) door ontwikkeling'. Vanaf 2007 is deze werkwijze 'uitgeklapt' naar het totale stroomgebied en vervolgens in 2013 vastgelegd in het Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa 2.0 (BIO-plan 2012-2020), dat dan ook de basis vormde voor ons bidboek: Nationaal Park Drentsche Aa, 'Van brongebied tot benedenloop'. In februari had het Overlegorgaan Drentsche Aa al ingestemd met deze naamgeving en werkwijze.

[Topkaart_Drentsche Aa A5.pdf]

In 2015 is het programma 'Naar Nationale Parken van Wereldklasse' van het ministerie van EZ van start gegaan. De directe aanleiding was een amendement van de Tweede Kamer waarin gevraagd werd om van de Nationale Parken een sterker merk te maken. In de Deal is afgesproken om gezamenlijk een beweging op gang te brengen, die tot doel heeft:

- de kwaliteiten van Nationale Parken in Nederland te verhogen;
- de betrokkenheid van de samenleving bij de natuur te versterken;
- een sterkere merk- en marktpositie van Nationale Parken in Nederland te bereiken.

De inhoud van de Deal en informatie over (de voortgang van) het Programma is te vinden op de website www.nationaleparkenwereldklasse.nl.

Op 24 oktober heeft het Overlegorgaan de Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 vastgesteld. De eerste Landschapsvisie uit 2004, die de voorgaande jaren als gids voor de inrichting van het gebied fungeerde, was na ruim tien jaar toe aan actualisatie. De nieuwe visie is net als de eerste gemaakt door landschapsarchitect Berno Strootman, die overigens op 1 september 2016 is benoemd tot Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving.

De hoofdlijnen van de Landschapsvisie zijn niet veranderd. Nieuwe beleidsopgaven, onder meer in het kader van Natura 2000 en het waterbeleid, waren aanleiding om de visie aan te passen voor de beekdalen. Aangegeven wordt hoe inrichtingsprojecten zo kunnen worden uitgevoerd dat tegelijk de kwaliteit van het landschap wordt verbeterd, onder meer door de contrasten tussen de landschappelijke eenheden te vergroten. In de Inrichtingsvisie beekdalen Drentsche Aa die in de maak is (zie verderop in dit jaarverslag), wordt dit meer in detail uitgewerkt.

De boer en de burger hebben een belangrijke rol gekregen in de nieuwe visie. De visie bevat voorstellen om de bewoners nog beter te betrekken bij de planvorming en bij het landschapsbeheer. Bewoners hebben ook aan de herziening van de visie bijgedragen. Er waren bewonersbijeenkomsten in oktober en december 2015. Een werkgroep van bewoners en ondernemers heeft de aandachtspunten die daarin naar voren kwamen verwerkt, daarbij begeleid door de BOKD (Brede Overleggroep Kleine Dorpen Drenthe). Het visieproces heeft geleid tot de instelling van een permanente klankbordgroep van bewoners, die actief meedenkt over de inrichting van het gebied.

Op 21 september 2016 is de geactualiseerde Landschapsvisie aan zo'n honderd aanwezigen gepresenteerd in de Magnuskerk in Anloo. Naast de bewonersgroep hebben studenten, een deskundigenteam en een begeleidingscommissie bijgedragen aan de totstandkoming van de visie.

Prijswinnaars Nationaal Park Drentsche Aa fotowedstrijd

Naast de werkgroepen bewoners, deskundigen en studenten was de wens om ook 'in beeld' te krijgen hoe er tegen het landschap in de Drentsche Aa wordt aangekeken. Daarom is er een fotowedstrijd georganiseerd: wat is je mooiste plek in het Drentsche Aa gebied? En welke plek zou volgens jou wel een opknapbeurt kunnen gebruiken?

Opstellen Inrichtingsvisie beekdalen Drentsche Aa gestart

In 2016 is in opdracht van het Overlegorgaan begonnen met het opstellen van de 'Inrichtingsvisie beekdalen Drentsche Aa'. De komende jaren moeten nog veel inrichtingsprojecten in de beekdalen worden uitgevoerd die voortvloeien uit taakstellingen in het kader van onder meer Natura 2000 en de EU Kaderrichtlijn Water (zie ook Bestuurlijke Voorbereidingscommissie Drentsche Aa). Het doel van de inrichtingsvisie is voor alle bij deze projecten betrokken partijen een duidelijk richtsnoer voor een integrale afweging en aanpak te bieden. De bestaande beleidsnota's en visies geven hiervoor vaak onvoldoende detail en/of zijn vanuit een sectorale benadering geschreven. Daardoor moest tot nu toe bij elk inrichtingsproject 'het wiel opnieuw worden uitgevonden'.

De visie wordt opgesteld door een projectgroep met vertegenwoordigers van de provincie Drenthe, het waterschap Hunze en Aa's, de gemeenten, Staatsbosbeheer en Prolander. Op 8 maart bracht de projectgroep een veldbezoek. Tijdens een excursie met leden Overlegorgaan Drentsche Aa op 27 mei 2016 zijn dilemma's en oplossingsrichtingen in het veld bekeken. Het eindproduct zal naar verwachting medio 2017 worden opgeleverd. Met name de Bestuurlijke Voorbereidingscommissie Drentsche Aa zal hier gebruik van maken bij haar werkzaamheden.

- Juryprijs mooiste plek:
Klaas van Slooten

- Publieksprijs mooiste plek:
Lineke Houdel

- Juryprijs rommeligste/lelijkste plek:
Geert van Wijk

Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa

De uitvoering van het uitvoeringsprogramma oppervlaktewater Drentsche Aa (UPDA) is in 2016 van start gegaan. Het programma loopt tot en met 2021. Het doel van het programma is de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen in het water van de Drentsche Aa te verminderen zodat de drinkwaternormen niet meer worden overschreden. Er worden tien projecten uitgevoerd, die zich richten op bewustwording en gedragsverandering, verduurzaming van teelten, uitvoeren van maatregelen om emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar de beek terug te dringen en meten, monitoren en onderzoeken van de werking van het water- en bodemsysteem. De projecten zijn gericht op iedereen in het gebied die middelen gebruikt, zoals gemeenten, bedrijven, sportvelden, burgers en boeren. Het Overlegorgaan fungeert als bestuurlijk platform. Het heeft een adviserende rol en leden van het Overlegorgaan zijn ambassadeur van het UPDA.

In 2016 zijn de volgende projectonderdelen uitgevoerd.

- Project akkerranden: in 2016 is 16 hectare akkerrand aangelegd, wat ervoor moet zorgen dat tijdens het spuiten minder middelen in de sloot belanden door verwaaiing (drift).
- Grondig boeren met maïs: vijf voorbeeldbedrijven telen op duurzame wijze maïs en delen hun kennis en ervaringen met andere boeren. De bedoeling is dat er door goed beheer van de bodem minder middelen uitspoelen en minder middelen nodig zijn omdat het gewas vitaler is.
- Erfemissie: vanaf de erven spoelen stoffen af met regenwater en het wassen van machines en materialen. In 2016 is hiervoor een aanpak bedacht; in 2017 start de uitvoering.
- Er zijn gesprekken gevoerd met bollentelers. Het is de bedoeling in 2017 met alle bollentelers in de Drentsche Aa een plan te maken om de bollenteelt te verduurzamen.
- Er zijn bijeenkomsten geweest met de Drentse gemeenten om hen te informeren over de mogelijkheden over duurzaam onkruidbeheer. De gemeenten zijn in 2016 gestart met chemievrij onkruidbeheer.

In 2016 zijn er bij De Punt vijf individuele overschrijdingen van de drinkwaternormen gemeten en twee somoverschrijdingen. In 2023 moet dit teruggebracht zijn tot maximaal één individuele overschrijding en nul somoverschrijdingen.

Schadevergoedingsregeling Drentsche Aa hernieuwd

Op 21 maart hebben directeur Riksta Zwart van Waterbedrijf Groningen en voorzitter Arend Steenbergen van LTO-Noord Drenthe het convenant 'Schadevergoedingsregeling Drentsche Aa 1 januari 2015 – 31 december 2018'

ondertekend. Daarmee wordt de eerder geldende schadevergoedingsregeling die ten einde liep, in geactualiseerde vorm voortgezet. De regeling voorziet in compensatie van inkomstschade door het niet kunnen gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen in het grondwaterbeschermingsgebied van de Drentsche Aa. In dit gebied geldt een verbod voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in een strook van 4 meter aan weerszijden van de belangrijkste waterlopen. Tevens geldt een verbod voor het vullen en spoelen van landbouwspruitmachines met water rechtstreeks uit de Drentsche Aa. Als alternatief hiervoor zijn destijds in het gebied vul- en spoelplaatsen aangelegd.

Blauwe diensten: beheervergoeding voor bufferzones en akkerranden langs oppervlaktewater

Het waterschap Hunze en Aa's en het Drents Collectief (inmiddels Agrarische Natuur Drenthe genaamd) hebben afspraken gemaakt over 'blauwe diensten'. Deze bestaan uit aangepast beheer van bufferzones en akkerranden langs watervoerende sloten in het Drentsche Aa-gebied. Het doel is om de belasting van het oppervlaktewater met gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. De provincie Drenthe heeft de door het waterschap aangewezen gebieden waar bepaalde blauwe diensten toegepast kunnen worden, opgenomen in het Natuurbeheerplan Drenthe. Daardoor kunnen hier o.a. in het Drentsche Aa-gebied beheerovereenkomsten voor een periode van zes jaar worden afgesloten. De financiering komt van de provincie en het waterschap en valt onder POP 3. Het gaat om randen van 3 à 4 meter breed langs akkers (inclusief maïsland). Er is nauw overleg tussen waterschap en AND over de ligging van de randen, het in te zaaien mengsel en het beheer. AND wil in 2017 een optimalisatieslag maken om te zorgen dat de randen op de plekken komen te liggen waar ze het meeste effect hebben. Ook gaat de organisatie in 2017 meer aandacht schenken aan kennisoverdracht over inzaaien van randen en natuurlijke plaagbestrijding.

Uitgevoerde projecten

Project Deurzerdiep en Anreepdiep afgerond

Op 10 februari is de herinrichting van het Deurzerdiep en het Anreepdiep officieel afgerond. De natuurlijke, meanderende loop van beide diepen is hersteld, het beekdal is heringericht en er zijn paden en routes voor fietsers en wandelaars bijgekomen. Het project is uitgevoerd onder regie van het waterschap Hunze en Aa's. Er ging een gedegen voorbereiding met omwonenden, betrokken partijen en de projectpartners, de gemeenten Assen en Aa en Hunze, de provincie Drenthe en Staatsbosbeheer aan vooraf.

Door het beekherstel is een natuurlijke berging ontstaan voor water. Assen, maar ook het stedelijke gebied verderop houdt op deze manier droge voeten ten tijde van zware regenval.

De leefomstandigheden voor planten en dieren in en om de beken zijn verbeterd. De sterk toegenomen variatie in stroomsnelheid en stromingspatroon zorgt voor meer variatie in natuurlijke water- en oevermilieus en een betere waterkwaliteit. Daardoor biedt de beek weer plek aan alle flora en fauna die erin thuis hoort. Recreatie was een belangrijk aandachtspunt in het project. Fietsers en wandelaars hebben er nieuwe mogelijkheden bij gekregen. Er zijn enkele gemarkeerde wandelroutes uitgezet die starten bij de Toegangspoort Deurze van het Nationaal Park. Hiervan is een routefolder gemaakt in de reeks van wandelroutes van Staatsbosbeheer; deze is onder meer bij café De Aanleg bij de toegangspoort verkrijgbaar. De routes zijn ook aangegeven op de Nationaal Park infozuil van de toegangspoort.

Project Amelte (Assen aan de Aa) uitgevoerd, basis familiepad Deurzerdiep klaar

De uitvoering van het deelproject Amelte van het plan 'Assen aan de Aa' van de gemeente Assen is in 2016 afgerond. Medewerkers van Werkpunt hebben een substantieel deel van de werkzaamheden uitgevoerd, waaronder de aanleg van zandpaden en de aanplant van bos in Amelte Noord en Zuidoost. Langs de stadsrand, in de overgangzone tussen Assen-Oost en het natuurlandschap, is een stukje beek verlegd en zijn wandelroutes gerealiseerd. Ook is er gewerkt aan een betere waterafvoer van een sloot achter een aantal woningen aan de Herodotuslaan.

Onderdeel van dit project was de aanleg van het Familiepad Deurzerdiep. De uitvoering hiervan liep vertraging op door het natte weer en door de vondst van asbest. In het najaar van 2016 is eindelijk de basis, het betonnen wandelpad, gereed gekomen. De aankleding en educatieve inrichting vindt in 2017 plaats; het pad wordt officieel in gebruik genomen op 24 mei 2017, de Dag van de Nationale Parken. Het ruim twee kilometer lange, volledig verharde pad is geschikt voor iedereen inclusief minder validen. Het start bij de Toegangspoort Deurze van het

Nationaal Park en voert onder meer langs het 'Poepenhemeltje' – het historische schansje op de flank van het beekdal van het Deurzerdiep – en door het (op)nieuw aangelegde Sterrenbos.

Inrichting Westerlanden en Besloten Venen voltooid

In 2016 is het project inrichting Westerlanden en Besloten Venen afgerond. In dit deel van het beekdal van de Drentsche Aa ter hoogte van het Noordlaarderbos is de kade langs de Drentsche Aa verwijderd en zijn sloten gedempt en delen van het gebied geplagd. Het resultaat is een natter natuurgebied, waarin de beek weer haar gang kan gaan en buiten haar oevers kan treden. Op termijn kan daardoor een beekdallandschap ontstaan met vochtige hooilanden en overstromingsgebieden, waar bevers, otters, blauwborsten en dotterbloemen zich thuis voelen. Van dat landschap kan volop worden genoten: in het kader van het project zijn ook fietspaden aangelegd en verbeterd, is een brug in de Pollse laan gemaakt en zijn diverse (picknick)bankjes geplaatst. Het tot voor kort geasfalteerde Drentse deel van de Westersche Weg (ter hoogte van de Vijftig Bunder) is vervangen door een zandweg met daarnaast een betonfietspad.

In de Besloten Venen is een kade en een gemaal op de grens van natuur- en landbouwgebied aangelegd en zijn ecoduikers geplaatst waardoor dieren, waaronder otter en bever, hier veilig kunnen passeren. De Besloten Venen vormen een essentiële schakel in de ecologische verbindingzone tussen het Drentsche Aa-gebied en het Zuidlaardermeergebied. Deze zone wordt in de toekomst verder ingericht.

Het inrichtingsplan is gemaakt door de landinrichtingscommissie Haren in opdracht van de provincies Groningen en Drenthe en Waterschap Hunze en Aa's en in samenwerking met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landgoed Blanckenborch en de gemeenten Haren en Tynaarlo. Prolander verzorgde de uitvoering. De inrichting is het laatste project van de totale herinrichting van het buitengebied rond Haren die in 1998 begon.

Initiatiefgroep Bio-economie Drentsche Aa

De Initiatiefgroep Bio-economie Drentsche Aa heeft in april haar 'Position Paper' gepresenteerd. De Initiatiefgroep is een informele samenwerking van vertegenwoordigers van het Overlegorgaan Drentsche Aa, de Rijksuniversiteit Groningen, de Agrarische Natuurvereniging Drenthe, Staatsbosbeheer, het Hilbrands laboratorium voor grond- en gewasonderzoek en de provincie Drenthe. Het initiatief heeft als doel projecten te ontwikkelen die de omschakeling naar een 'bio-based economy' bevorderen: een duurzame economie waarin fossiele grondstoffen zijn vervangen door hernieuwbare grondstoffen van plantaardige

of dierlijke oorsprong. Een belangrijk aspect van het initiatief is het streven om landbouwproducten een hogere toegevoegde waarde te geven en zo de basis voor de landbouw in het gebied te versterken.

In het Position Paper worden vier businesscases gepresenteerd: educatie, streekproducten (het 'graanproject' of 'streekbrodenproject; zie verderop), raffinage op laboratorium-plus schaal en de oprichting van een EIP Operational Group. EIP, European Innovation Partnerships, is een EU-programma dat kansen biedt om dit initiatief te financieren en verder te ontwikkelen. In januari 2017 is de aanvraag hiervoor ingediend.

Haalbaarheidsonderzoek Gebiedscoöperatie Drentsche Aa

In opdracht van het Overlegorgaan Drentsche Aa en de provincie Drenthe heeft adviesbureau Vogelvlucht een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een Gebiedscoöperatie Drentsche Aa. Dat zou een samenwerkingsverband van agrarische bedrijven en terreinbeheerders (natuurorganisaties, schaapskudde Het Stroomdal) kunnen zijn voor het telen en vermarkten van producten uit 'natuurinclusieve landbouw'. Hiermee wordt een duurzame landbouw bedoeld die rekening houdt met, en optimaal gebruik maakt van, de natuur. Zo'n vorm van landbouw zou goed passen in het Drentsche Aa-gebied en bij kunnen dragen aan zowel het behoud van het landschap als het inkomensperspectief voor de landbouw. Bij samenwerking kan onder meer gedacht worden aan uitwisseling van kennis en materialen, sluiten van kringlopen (gebruik van mest van veebedrijven door akkerbouwers) en gezamenlijk vermarkten.

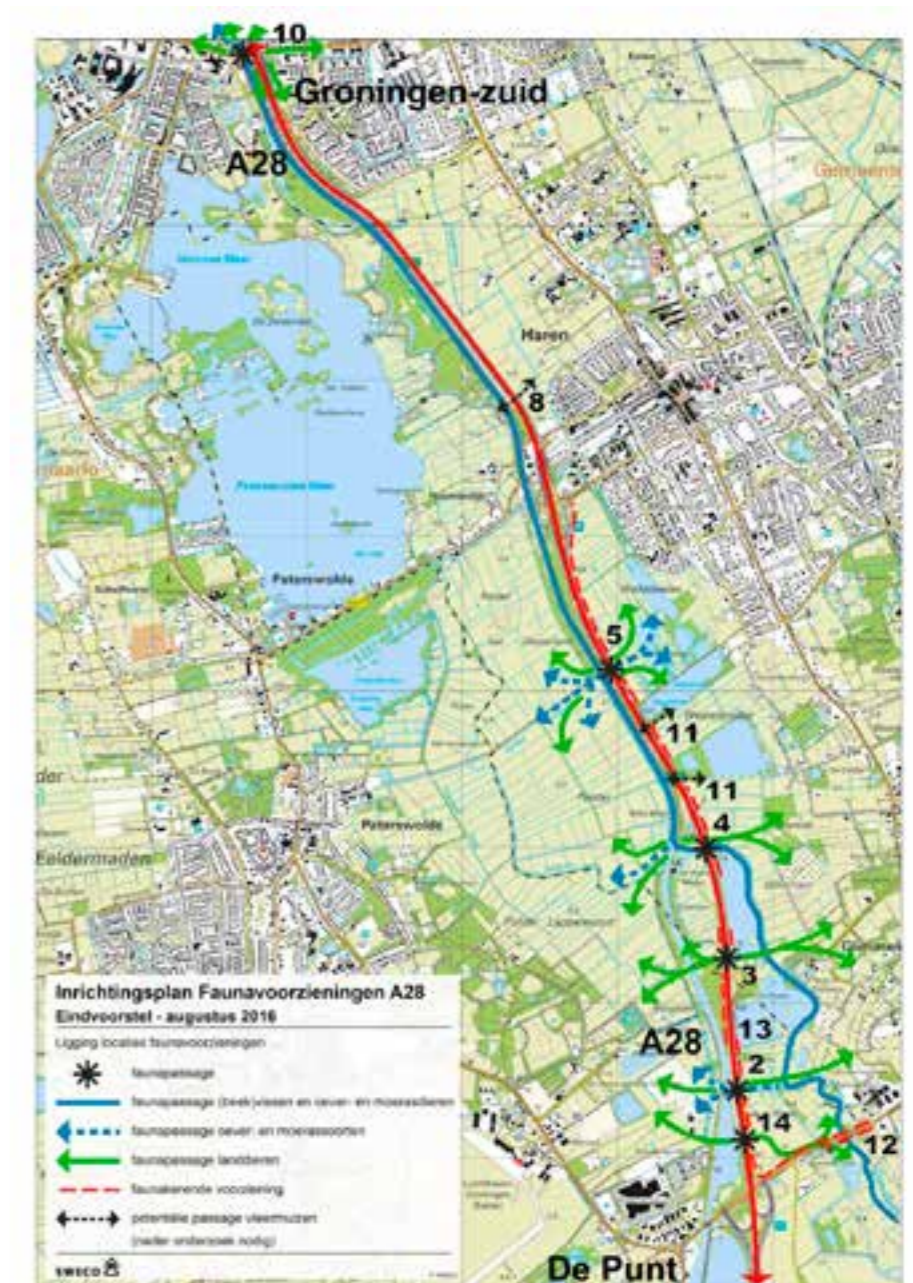
Er zijn gesprekken gevoerd met producenten in het gebied en potentiële marktpartijen (verwerkende bedrijven) in de ruime omgeving. Daaruit blijkt dat 23 agrarische bedrijven positief staan tegenover deelname aan zo'n benadering. Liefst 21 marktpartijen zien mogelijkheden om de producten te verwerken en zijn bereid een rol te spelen in de ontwikkeling van ketens. Zuivel, graan, kruiden en honing bieden het meeste perspectief, waarbij dat van zuivel en graan het meest concreet is. Het eindrapport is 'overgedragen' aan de EIP-OG Bio-economie om verder op te pakken.

Rapport geeft opties voor veilige overstek A28 voor dieren

Op 30 november 2016 is het eindrapport – van een breed samengestelde werkgroep – over de mogelijkheden om de A28 ten zuiden van de stad Groningen passeerbaar te maken voor dieren, aangeboden aan gedeputeerden Staghouwer (Groningen) en Jumelet (Drenthe) en de heer Klinkhammer (directeur

Rijkswaterstaat Noord-Nederland) Volgens de opstellers zijn allerlei oplossingen denkbaar om te voorkomen dat er nog meer otters en bevers op deze weg worden doodgereden. De kosten hiervoor bedragen 4 miljoen euro. Maatregelen zijn onder meer de bouw van een faunatunnel van bijna een meter doorsnede onder de weg en de aanleg van loopplanken in bestaande onderdoorgangen van de Drentsche Aa. De bestaande fietstunnel onder de A28 ter hoogte van Glimmen kan zo worden ingericht dat ook dassen en reeën er gebruik van kunnen maken. De A28 ligt nu als een schier onneembare barrière in de zone van grote natuurgebieden van De Onlanden in het westen via het beekdal van de Drentsche Aa tot en met het Zuidlaardermeergebied. Het gaat niet alleen om de otter en de bever. Ook soorten als waterspitsmuis, ringslang, heikikker, das, wezel, hermelijn, boommarter en ree willen de A28 over, zeker als natuurgebieden in Noord-Drenthe en Groningen zich in de toekomst nog beter ontwikkelen.

Het onderzoek was een initiatief van de provincie Groningen. Ook Rijkswaterstaat, de provincie Drenthe, de gemeenten Tynaarlo, Haren en Groningen, het waterschap Hunze en Aa's en allerlei natuurorganisaties zijn erbij betrokken. Zij vinden dat er nu een goed plan ligt en dringen bij het Rijk (ministeries van EZ en I&M) aan op de uitvoering ervan.

Drentsche Aa streekbroden op de markt

Sinds het najaar van 2016 liggen twee soorten Drentsche Aa streekbroden in de schappen van bakkers en (boerderij)winkels in het gebied. Het is het eerste tastbare resultaat van het project 'Streekproducten Drentsche Aa' (ook aangeduid als 'Graanproject' of 'Korenproject'), een initiatief van de Agrarische Natuurvereniging (ANV) Drenthe. Boeren in het gebied verbouwen op milieuvriendelijke wijze granen – tarwe, rogge en spelt – die molenaar Pot in Kropswolde verwerkt tot meel, waarvan regionale warme bakkers vervolgens de broden bakken. In 2016 deden vijf boeren uit verschillende delen van het gebied mee met bij elkaar een kleine dertig hectare. De oogst is opgeslagen in eigen silo's van de ANV op haar terrein in Rolde. Naast de broden is ook het meel als streekproduct te koop. De initiatiefnemers willen het aantal soorten streekbroden verder uitbreiden en de afzet verbreden naar onder andere de regionale horeca. Het project maakt deel uit van het initiatief Bio-economie Drentsche Aa (zie elders in dit hoofdstuk).

Nieuw fietspad rond Kamp Westerbork

In het voorjaar is een nieuw fietspad om het terrein van Kamp Westerbork heen in gebruik genomen. Het kampterrein is de afgelopen jaren heringericht om zijn functie als plek van herinnering en bezinning nog beter te vervullen. Het gebruik van de weg over het kampterrein – waarlangs het spoor liep waarover de treinen naar de vernietigingskampen vertrokken – als drukke route voor doorgaand (recreatief) fietsverkeer paste daar niet bij. Het nieuwe fietstraject slingert mooi door afwisselend naald- en loofbos. Bij het bepalen van het tracé is rekening gehouden met de natuur. Zo is een boom ontzien waarin een boomarter huisde.

Uitvoering herstel landgoederengordel Eelde-Paterswolde

In het kader van het Herstelplan Landgoederengordel Eelde-Paterswolde zijn in 2016 diverse werkzaamheden uitgevoerd:

- In verschillende landgoederen, waaronder De Braak, De Duinen en Vosbergen zijn nieuwe zitbanken geplaatst
- In Vosbergen en Hesselinksbos zijn wandelpaden hersteld
- De baggerdepots in De Braak, De Duinen en Vennebroek zijn opgeruimd en omgevormd tot bloemrijk grasland
- In Lemferdinge, Vosbergen en De Braak zijn grote aantallen bollen van stinsenplanten aangeplant.

Verder is de voorbereiding gestart van fase 2 van het project, die in het voorjaar van 2017 in uitvoering gaat. Daarin worden onder meer lanen hersteld, heesters geplant en bruggetjes vervangen.

De vele historische landgoederen maken Eelde-Paterswolde bijzonder. In het herstelproject hebben Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, Kraus-Groeneveld Stichting, Verslavingszorg Nederland en de particuliere eigenaren van Westebroek, Hesselinksbos en Borgstee de handen ineen geslagen om de landgoederen nog fraaier te maken. Aannemer TeReeve BV voert de werkzaamheden uit; Bureau Eelerwoude begeleidt de uitvoering. Het project Herstel landgoederen Eelde-Paterswolde wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Drenthe, de gemeente Tynaarlo en Regio Groningen-Assen.

Projecten Staatsbosbeheer

Dit overzicht geeft een beeld van waar Staatsbosbeheer in 2016 aan heeft gewerkt in de Drentsche Aa. De lijst is niet uitputtend.

RWE-projecten

Energiebedrijf RWE heeft geïnvesteerd in maatregelen die bijdragen aan een gunstiger staat van instandhouding van stikstofgevoelige habitattypen in het gebied van de Drentsche Aa. Achtergrond is de verantwoordelijkheid van RWE om de gevolgen van de extra stikstofbelasting door de kolencentrale van het bedrijf in de Eemshaven te verzachten. Maatregelen in de Drentsche Aa maken deel uit van een groter pakket maatregelen voor verschillende gebieden in Noord-Nederland (Arcadis 2012, Natuurprojecten van RWE in Noord-Nederland, deelproject stikstofgevoelige habitattypen).

Naast de toevoer van stikstof is ook verdroging een bedreigende factor voor veel stikstofgevoelige habitattypen. Herstel van de hydrologie is daarom een belangrijke maatregel om deze habitattypen te beschermen. In het gebied van de Drentsche Aa is dit vaak alleen mogelijk door enkele essentiële landbouwpercelen de functie natuur te geven.

Vier projecten zijn uitgevoerd met een bijdrage van RWE:

- schaalvergroting, integratie deelgebieden en hydrologisch herstel Elperstroom: aankoop landbouwgrond en inrichting voor de ontwikkeling van kalkmoeras;
- hydrologisch herstel Taarlosche Diep: aankoop en omvorming landbouwgrond, dempen watergangen, plaggen, inrasteren voor begrazing;
- hydrologisch herstel Smalbroeken: omvorming van bestaande sloot tot slenk, aanleg voorde, plaggen;
- herstel heidevegetaties op het Ballooërveld: verwijderen voormalige defensiebosjes, dempen sloten, aanleg brug voor recreatie en beheer, aanleg stuwen in tankgracht voor hydrologisch herstel, uitrasteren houtwallen.

Uitvoering projecten Landschapsvisie

Naar aanleiding van de herziening van de Landschapsvisie Drentsche Aa heeft Staatsbosbeheer onder andere:

- de beleving van de beek verbeterd door zichtlijnen parallel aan de beek open te maken;
- bij markante punten als beekovergangen en belvédères het uitzicht hersteld. Zie de (fiets)brug over het Taarlosche Diep richting 'De Heest'.

Andere inrichting- en beheerprojecten

- Herstel houtwallen en greppelpatronen Anlooërdiepje vanwege de cultuurhistorische waarde
- Extra beheer in het kader van het herstelplan voor de zwarte rapunzel, een bedreigde platensoort die karakteristiek is voor het Drentsche Aa-gebied

- Herstel vlonderpaden Galgenriet, Strengen en Oudemolense bos
- Vervanging planken brug door Grolloërveen. Na 23 jaar waren de planken op de houten brug aan vervanging toe. De vervanging is geleidelijk uitgevoerd waardoor de brug niet afgesloten hoefde te worden.

Sociale projecten

SIW kamp: internationaal vrijwilligerskamp, waarbij vrijwilligers uit de hele wereld twee weken lang beheerwerk uitvoeren in de Drentsche Aa, onder leiding van een boswachter.

Vissen in de beek (onder andere Vaderdagarrangement)

Herintroductie roggelelie maakt doorstart

Een paar jaar geleden heeft Staatsbosbeheer samen met de gemeente Aa en Hunze een project uitgevoerd om de roggelelie te herintroduceren op de laatste originele groeiplaats aan de rand van een akker in de buurt van Eext, in de hoop dat de plant zich vervolgens zou uitbreiden. Dit is maar ten dele gelukt, omdat de bodem te rijk bleek aan voedingsstoffen. In het najaar van 2016 is de bodem verder verschaald en is met de kennis van een plaatselijke bewoner opnieuw een aantal bollen geplant en winterrogge ingezaaid.

De roggelelie (*Lilium bulbiferum*) is een bolgewas dat vroeger veel voorkwam op akkers in Drenthe, vaak tussen de rogge. De opvallende oranjekleurige bloem van de plant laat haar pracht zien rond de langste dag van het jaar, 21 juni. De plant kon zich handhaven doordat de bollen dieper in de bodem groeiden dan de boeren met hun door paarden getrokken werktuigen konden ploegen. Omdat de roggelelie van schrale grond houdt was de voornaamste standplaats in de Drentsche Aa te vinden op de akkers (essen) langs de randen van de beekdalen.

Nieuwe langeafstandswandeling 'De Loop langs de Hunebedden'

In april is het boek met kaarten en routebeschrijving van 'De Loop langs de Hunebedden' verschenen. Deze nieuwe langeafstandswandeling voert langs alle 53 hunebedden, is in totaal 309 kilometer lang en is opgedeeld in 19 etappes van gemiddeld 15 kilometer. Start- en eindpunt is het Drents Museum in Assen. De route gaat eerst noordwaarts door het Drentsche Aa-gebied naar Noordlaren, vervolgens in zuidelijke richting langs de ongeveer dertig hunebedden op de Hondsrug tot achter Emmen en van daaruit naar de hunebedden in het westelijke deel van Drenthe. Om de wandelaar optimaal van dienst te zijn gaat Het Drentse Landschap op zijn website eventuele routewijzigingen nauwkeurig bijhouden.

Diverse bijeenkomsten en evenementen

Drentsche Aa in de hoofdrol op RTV Drenthe

Van 2 tot en met 6 mei wijdde RTV Drenthe een serie tv-programma's geheel aan de Drentsche Aa: De Week van de Drentsche Aa. De vijf afleveringen waren op vijf achtereenvolgende dagen te zien. Water was het hoofdthema van de serie, en de periode viel dan ook niet geheel toevallig samen met de landelijke Week van Ons Water. De eerste aflevering was gewijd aan de bereiding van drinkwater uit het Drentsche Aa-water. Aflevering 2 gaf praktische tips hoe je je tuin onkruidvrij kunt houden zonder te spuiten. In de derde aflevering was te zien wat de boeren in het Drentsche Aa gebied doen om milieuvriendelijker te werken en daarmee het water van de Drentsche Aa schoner te maken. In de vierde aflevering ging het over onkruid. De laatste aflevering ging over de natuur in het Drentsche Aa gebied, met name over de planten en dieren in en rond het water.

Tentoonstelling Mythe aan de Drentsche Aa

Van 16 mei tot en met 12 juni was in Galerie Drentsche Aa in Balloo de expositie 'Mythe aan de Drentsche Aa' van kunstenaar Klaas Jan Mulder te zien. De expositie toonde schilderijen waarop modellen – bekenden van de schilder – te zien waren op herkenbare locaties langs de Drentsche Aa. De tentoonstelling was georganiseerd in samenwerking met het Nationaal Park Drentsche Aa. Aan de tentoonstelling waren schilderworkshops gekoppeld, door Klaas Jan Mulder gegeven aan de Drentsche Aa. De opbrengst hiervan kwam ten goede aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa.

Into Nature Art Expedition

Van juli tot september speelde zich in het Drentsche Aa-gebied de eerste editie af van Into Nature Art Expedition. De kunstroute verbond kunstinstellingen met twaalf bijzondere locaties, waar kunstenaars zich lieten inspireren door de historie, de ontwikkeling en de toekomst van de plek waar ze zich bevonden. Samen met de kunstenaars ontdekten bezoekers hoe de mens zich verhoudt tot zijn natuurlijke omgeving. De route speelde in op de veranderlijkheid van de natuur.

Pedaal Vocaal 2016

Op 11 september vond in het Nationaal Park Drentsche Aa de vierde editie van de korenfietsstocht Pedaal Vocaal plaats. Verschillende koren uit het noorden koren zongen op bijzondere locaties, zoals bij de Staatsbosbeheerboerderij in Oudemolen. Bezoekers legden een mooie fietsroute af van concert naar concert. Allerlei genres kwamen voorbij tijdens de concerten die steeds 25 minuten duurden. Ook dit jaar ging van elk verkocht entreekaartje één euro naar het Gebiedsfonds Drentsche Aa: de organisatie is trots op dit prachtige stukje Drenthe en vindt het belangrijk dat dit bijzondere gebied in stand blijft.

Drentsche Aa postzegel

30 januari komt er een Drentsche Aa postzegel uit in de serie Mooi Nederland 2017 Beek- en Rivierdalen. Vanzelfsprekend een 'must have' voor Nationaal Park Drentsche Aa bewoners en liefhebbers en over enkele jaren ongetwijfeld een collectors' item.

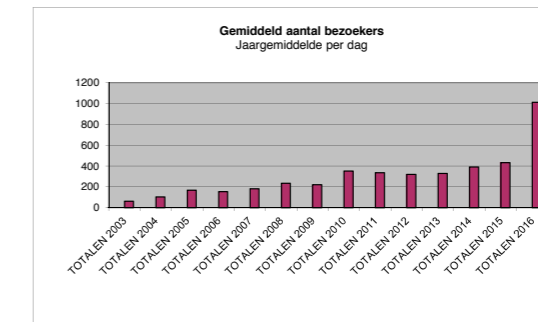
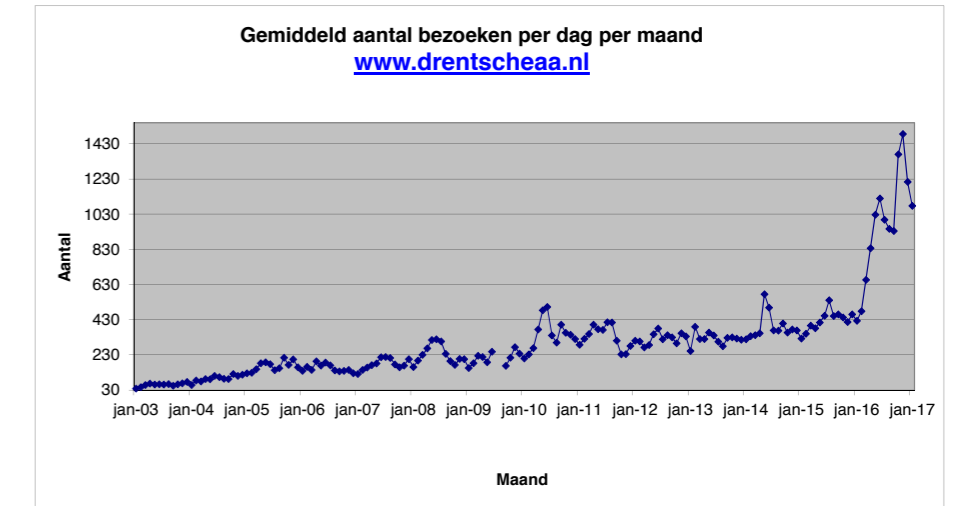

KinderBuitenFestival

Op zondag 2 oktober organiseerde Stichting Het Drentse Landschap in samenwerking met vele partners, waaronder het Nationaal Park Drentsche Aa, voor het derde achtereenvolgende jaar het KinderBuitenFestival. Het voor iedereen gratis toegankelijke evenement vond plaats bij boerderij Kamps in Rolde. Er waren allerlei activiteiten voor kinderen, van spannende speurtochten tot snoeien en andere klusjes in het groen.

Website en sociale media

Jaargemiddelde	Dag	Maand	Jaar
TOTALEN 2003	63	1919	23025
TOTALEN 2004	103	3144	37729
TOTALEN 2005	169	5135	61624
TOTALEN 2006	154	4682	56180
TOTALEN 2007	182	5549	66582
TOTALEN 2008	235	7168	86010
TOTALEN 2009	221	6732	80783
TOTALEN 2010	352	10706	128471
TOTALEN 2011	336	10211	122537
TOTALEN 2012	319	9736	116831
TOTALEN 2013	328	9984	119813
TOTALEN 2014	391	11881	142570
TOTALEN 2015	433	13183	158199
TOTALEN 2016	1013	30884	370613

In 2016 is weer veel tijd geïnvesteerd in het bijhouden van de Nationaal Park Drentsche Aa website. Steeds meer mensen weten de website te vinden. We zien de Drentsche Aa website daarom als een belangrijke informatiebron die goed wordt onderhouden en altijd actueel is.

Per 1 november 2016 is de vernieuwde website online gegaan. Door de opvallende oranje balk centraal te stellen, is voor bezoeker van het gebied direct te vinden wat er in het Drentsche Aa-gebied is te beleven.

Ook wordt er steeds meer gebruik gemaakt van de sociale media Twitter (#NPDRENTSCHEAA) en Facebook (<http://www.facebook.com/DrentscheAa>). Via Twitter en de Facebookpagina worden Nationaal Park Drentsche Aa activiteiten bekend gemaakt.

Nationaal Park Drentsche Aa heeft ook een eigen kanaal op de wandelwebsite Annodrenthe.nu. Op dit kanaal zijn vier digitale Nationaal Park wandel- en fietsroutes opgenomen.

Sociale media - Jaarstatistieken									
Stand van zaken per 31 december									
Facebook					Twitter			Instagram	
https://www.facebook.com/DrentscheAa					https://twitter.com/npdrentscheaa			Nationaal park_drentscheaa	
Likes		Totaal bereik gem. per jaar			Volgers		Tweets per jaar	Volgers	Berichten
Aantal	% +/-	Aantal	% +/-	Aantal	% +/-	Aantal	% +/-	Aantal	Aantal
31-12-2012	136		24		517				
31-12-2013	282	107%	83	246%	703	36%	423		
31-12-2014	597	112%	228	175%	936	33%	647		
31-12-2015	967	62%	361	58%	1344	44%	861		
31-12-2016	1482	53%	933	158%	1704	27%	752	330	91

Communicatie en educatie

IVN heeft van het ministerie van LNV de taak gekregen om de voorlichting en educatie in de nationale parken, een van de vier kerntaken, inhoudelijke te ondersteunen en te coördineren. IVN levert daartoe binnen elk park een coördinator Communicatie & Educatie (C&E). In een aantal parken heeft de coördinator ondersteuning van een medewerker C&E voor de uitvoering van educatieve taken. De coördinator C&E werkt nauw samen met de secretaris en voorzitter van elk nationaal park. Het IVN heeft t.a.v. de communicatie en educatie de verantwoordelijkheid voor:

- het opstellen van een jaarplan C&E;
- de coördinatie en advisering van de uitvoerders van het C&E aanbod;
- ondersteuning van de uitvoering en ontwikkeling van het C&E aanbod;
- het adviseren over de kwaliteit van het C&E aanbod.

In dit hoofdstuk worden de producten, activiteiten en prestaties beschreven die de C&E medewerkers (werkzaam bij IVN Drenthe) in 2016 voor het gehele Nationaal Park Drentsche Aa 'van brongebied tot benedenloop' hebben geleverd in opdracht van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa.

De basis voor het C&E aanbod en de voorzieningen in elk park wordt gevormd door het basis- en pluspakket C&E dat het IVN voor alle nationale parken heeft ontwikkeld en dat door het SNP – en voor het NP Drentsche Aa ook door het Overlegorgaan – is vastgesteld. Hierin staan de met alle partners gemaakte afspraak over een gegarandeerd en gelijkwaardig minimaal basisaanbod – uitgevoerd door de partners – van producten, activiteiten en voorzieningen op het terrein van communicatie, voorlichting en educatie in de Nationale Parken. Doel is een gezamenlijk helder profiel. De Parken zijn vrij om daarnaast een eigen extra aanbod aan te bieden afhankelijk van de eigen specifieke situatie.

De laatste jaren is het besef sterk toegenomen dat wij zuinig moeten omgaan met natuur en landschap. Net als het besef dat je niet jong genoeg kan beginnen om kennis en belangstelling voor natuur te wekken. Uit diverse onderzoeken blijkt dat natuur- en duurzaamheidseducatie werkt en goed als beleidsinstrument ingezet kan worden. Het heeft een significant positief effect op latere houding en gedrag. Ook blijkt dat onder andere educatie- en burgerparticipatieprojecten op dit gebied veelbelovend zijn. Voorinvesteringen door goede educatie worden ruimschoots terugverdiend.

IVN werkt landelijk vanuit vier inhoudelijke thema's: kind & natuur, natuur in de buurt, natuur & recreatie en natuur & gezondheid. We zetten daarbij in op versterking van de 'bestuurlijke verankering' van natuur- en duurzaamheidseducatie bij bestuurders van rijk, provincies, gemeenten, waterschappen of andere opdrachtgevers. We richten ons op de duurzaamheidsdoelstellingen van beleidsmakers en bieden een infrastructuur en instrumentarium om zo veel mogelijk mensen en organisaties te betrekken.

'Ieder kind heeft recht op natuur' is een van de IVN-stellingen. Wetenschappelijk onderzoek biedt steeds meer aanwijzingen dat de toename van welvaartziekten onder kinderen samenhangt met de toenemende verwijdering tussen kinderen en natuur. IVN zet zich daarom extra in om kinderen weer buiten in de natuur te laten spelen en de natuur en het landschap te laten ervaren.

Drentsche Aa onderwijsprojecten – PO & VO

In 2016 zijn weer de jaarlijkse Nationaal Park onderwijsprojecten binnen het primair en voortgezet onderwijs uitgevoerd.

Houtwallenproject

In opdracht van het overlegorgaan en de gemeente Aa en Hunze heeft IVN Drenthe het 'Nationaal Park Drentsche Aa houtwallenproject' ontwikkeld. Het project is getest door kinderen van de basisschool in Anloo. Het wordt op basis van de ervaringen bijgesteld en aan het onderwijs in de Drentsche Aa-gemeenten aangeboden.

'Natuurspeurderstocht Drentsche Aa'

In 2016 volgden zo'n tweehonderd kinderen het onderwijsprogramma. Het onderwijsproject 'Drentsche Aa Natuurspeurderstocht' wordt elk jaar in de omgeving van Oudemolen uitgezet. Na afloop ontvingen alle kinderen een Drentsche Aa natuurspeurdersdiploma. De tocht wordt begeleid door de medewerkers van het Nationaal Park Drentsche Aa, Nationaal Park Drentsche Aa gidsen, IVN-medewerkers en een boswachter en vrijwilligers van Staatsbosbeheer.

'Drentsche Aa Jongeren Adviesbureau'

Het IVN-project 'Jongeren adviesbureau' wordt jaarlijks in opdracht van Nationaal Park Drentsche Aa uitgevoerd in het Drentsche Aa-gebied in samenwerking met het Dr. Nassau College, locatie Penta te Assen. Leerlingen maakten een promotiefilm voor Nationaal Park. In een volle ontvangstzaal van het provinciehuis te Assen presenteerden de kinderen de film en de hoogtepunten van hun projectweek aan gedeputeerde Henk Jumelet, coördinator C&E van het Nationaal Park Drentsche Aa André Brasse en secretaris van het NP Drentsche Aa Kees Folkertsma.

Landartproject Terra Eelde

De projectweek werd geopend door gidsen en medewerkers van het Nationaal Park. 120 leerlingen voerden samen met landart-kunstenaars diverse opdrachten uit in het veld bij Oudemolen. De eindpresentatie vond plaats in de bibliotheek in Eelde.

Maartenscollege Haren

Voor het tweede keer organiseerde het Maartenscollege uit Haren in samenwerking met de C&E-medewerkers een waterkwaliteitsonderzoek uit bij de Staatsbosbeheer-werkschuur in Oudemolen. Onder leiding van Nationaal Park gidsen worden de opdrachten uitgevoerd en wordt een excursie door het landschap gevolgd. In de werkschuur is een 'laboratorium' ingericht om onderzoeken uit te voeren.

Netwerk gastheren en gastvrouwen

Het Nationaal Park beschikt inmiddels over meer dan 150 enthousiaste gastheren en gastvrouwen die werken op meer dan 80 bedrijven in het Drentsche Aa-gebied. Het gastheerschapnetwerk wordt gecoördineerd door de IVN-medewerkers C&E.

Communicatie, ondernemersdag en activiteiten

De Drentsche Aa gastheren en -vrouwen worden voortdurend door de C&E-medewerkers op de hoogte gehouden van relevante informatie rond projecten en activiteiten in het Drentsche Aa-gebied. Ze staan allemaal op de perslijst. Ook worden zij voor bijeenkomsten, lezingen en openingen uitgenodigd. In 2016 organiseerde het Nationaal Park een excursie naar het Groene Woud. Door gebrek aan deelnemers is deze excursie afgelast.

Nieuwe gastheren en -vrouwen afgestudeerd

In het voorjaar van 2016 zijn nieuwe Drentsche Aa gastheren en -vrouwen afgestudeerd die de cursus gastheerschap Drentsche Aa hadden gevolgd. De verplichte fietstocht voerde langs vele bijzondere cursuslocaties. Tussen de middag genoten de deelnemers traditioneel van een pannenkoek bij gastvrouw Emmy Mulderij van Pannenkoekenboerderij Brinkzicht te Gasteren. De fietsexcursie werd afgesloten met de uitreiking van de Drentsche Aa Gastheerschap certificaten door Hendrik Oosterveld, voorzitter van het Overlegorgaan Drentsche Aa.

Stageopdracht Hanzehogeschool

In 2016 heeft Kevin Bourgonje, student Facility Management aan Hanzehogeschool Groningen zijn afstudeeropdracht bij Nationaal Park Drentsche Aa gelopen. Zijn onderzoek spitste zich toe op de mogelijkheden om het netwerk van Nationaal Park Drentsche Aa gastheren en -vrouwen te verbeteren. Hij werd begeleiding door de coördinator C&E.

Levend bezoekersnetwerk: Toegangspoorten, Knooppunten, Infopunten en infozuilen

Ook in 2016 stonden, naast de reguliere C&E-activiteiten, actualisatie en onderhoud van het informatienetwerk centraal. Nieuwe Drentsche Aa gastheren en -vrouwen zijn aan het netwerk toegevoegd. Ze zijn opgeleid en geschoold in het verhaal van het Nationaal Park, de organisatie, de ontstaansgeschiedenis van het gebied, wetenswaardigheden en de waarde van het landschap voor hun onderneming.

De vernielde Nationaal Park zuil voor de Toegangspoort Deurzerdiep is vervangen door een nieuwe versie.

Het Levend bezoekersnetwerk vormt binnen het Nationaal Park Drentsche Aa een belangrijke schakel in zowel de interne als externe informatievoorziening. Het samenhangend geheel van Toegangspoorten, Knooppunten en informatiepunten wordt, gecombineerd met het gidsenprogramma, de website, brochures en overige (digitale) infomiddelen, gezien als het informatiecentrum van het gehele

Drentsche Aa gebied. Het menselijk contact vormt een essentieel onderdeel van het Drentsche Aa informatienetwerk. De 'vaste' Drentsche Aa informatiepunten bestaan daarom uit gebiedsondernemers die de cursus Drentsche Aa gastheerschap hebben gevolgd. De Drentsche Aa gidsen vormen het 'mobiele deel' van het netwerk.

Drentsche Aa gidsennetwerk

Gidsenteam

Nationaal Park Drentsche Aa beschikt over 30 enthousiaste en kundige Drentsche Aa gidsen. De coördinatie, scholing en kwaliteitsbewaking van het Drentsche Aa gidsennetwerk wordt verzorgd door de C&E-medewerkers.

Nieuwe jassen voor Nationaal Park Drentsche Aa Gidsen

Tijdens de NP Drentsche Aa gidsenavond ontvingen de gidsen hun nieuwe Nationaal Park jassen in bruikleen als dank voor hun jarenlange inzet, in weer en wind, voor het mooiste natuurgebied van Nederland. Daarom een goede wind- en waterdichte jas, waardoor ze goed bestand zijn tegen de weersinvloeden. De gidsen zijn er zeer blij mee. De logo's zijn in reflecterende folie aangebracht, waarmee ook aan de veiligheid van de gidsen is gedacht.

Excursieprogramma en activiteiten

Samen verzorgden de gidsen in 2016 zo'n 80 Drentsche Aa-excursies. Daarnaast verzorgden ze meerdere extern aangevraagde excursies, vaak maatwerk voor bedrijven en organisaties. Naast het excursieprogramma assisteerden de gidsen bij overige Drentsche Aa-activiteiten zoals (informatie)markten en diverse onderwijsprogramma's voor zowel basis- als voortgezet onderwijs.

- IntoNature
- Nationaal Park gidsen hebben bijdragen geleverd aan het project IntoNature.
- Hunebed in de kieker
- Gidsen en gastheren hebben bijdrage geleverd en een stand bemand tijdens het evenement 'Hunebed in de kieker' in Tynaarlo.
- Fair Balloo
- Nationaal Park gidsen bemanden de Nationaal Park Drentsche Aa informatiestand op de fair bij gastheer Balloohoeve in Balloo.
- Buitenbeurs vrijbuiten Roden
- Nationaal Park gidsen informeerden bezoekers van de beurs over het Nationaal Park Drentsche Aa. Hiervoor was een stand ingericht in de Vrijbuitenwinkel te Roden.
- Gidsendag Lauwersoog

- Als dank voor hun inzet worden de Nationaal Park gidsen elk jaar uitgenodigd voor de Nationaal Park Drentsche Aa gidsendag. In 2016 werd een bezoek gebracht aan Nationaal Park Lauwersmeer. Een boswachter van Staatsbosbeheer leidde de groep langs interessante locaties.
- Gidsen bijscholingsmomenten
- Hart van Drenthe
- Elk jaar volgen de Nationaal Park gidsen enkele bijscholingsmomenten, vaak in het veld. In 2016 werd een bezoek gebracht aan het Hart van Drenthe. De opgedane veldkennis wordt gebruikt tijdens de Drentsche Aa excursies.
- Thema-avond waterschap Hunze en Aa's
- Medewerkers van Waterschap Hunze en Aa's voorzagen de Nationaal Park gidsen van actuele informatie over de herinrichting van het Deurzerdiep-gebied.
- Gidsenavond excursieprogramma 2017
- In oktober wordt elk jaar de jaarplanning gidsenavond georganiseerd. De C&E-medewerkers stellen met de Nationaal Park gidsen het concept excursieprogramma samen. Voor deze avond worden ook partnerorganisaties uitgenodigd om excursies met Drentsche Aa gidsen in te plannen.
- Gidsenklankbordgroepbijeenkomsten
- Jaarlijks komt de gidsenklankbordgroep drie keer bijeen om met de medewerker C&E het excursieprogramma en gidsenzaken te bespreken en af te stemmen.

Overige activiteiten, (voorlichtings)bijeenkomsten, lezingen en excursies

- De C&E-medewerkers worden regelmatig gevraagd om maatexcursies of lezingen voor (internationale) gezelschappen te verzorgen.
- In 2016 hebben de coördinator en medewerker een presentatie en excursie verzorgd voor medewerkers Landschapsbehoud Vlaanderen.
- Organisatie nieuwjaarsbijeenkomst 14 januari in de Amer (tachtig gasten)

- Nationaal Park festival Den Haag in het kader van het programma Nationale Parken van Wereldklasse
- Workshop gastheerschap verzorgd door de coördinator C&E.
- Buitenfestival Kampsheide
- Coördinator en medewerker C&E hebben de Nationaal Park Drentsche Aa stand bemand op het Buitenfestival bij Kampsheide.
- Bezoek staatssecretaris van Dam
- De coördinator en medewerker waren betrokken bij de organisatie van het bezoek van de Staatssecretaris aan het Drentsche Aa gebied in het kader van de verkiezing 'mooiste natuurgebied van Nederland'.
- Sallandse Heuvelrug gidsen
- Coördinator en medewerker C&E hebben een dagprogramma georganiseerd voor zeventig gidsen en vrijwilligers van collega-park Sallandse Heuvelrug.

Nationaal Park-uitgaven

Doorstroom

In 2016 zijn weer twee uitgaven verschenen van 'Doorstroom', het magazine voor gebiedsbewoners binnen het Nationaal Park Drentsche Aa en overige geïnteresseerden. Elke uitgave verschijnt in een oplage van 21.500 stuks.

Op Stap-krant

In april verscheen de Op Stap-krant 2016 in een oplage van 34.500 exemplaren. Het Drentsche Aa krant voor gebiedsbezoekers blad wordt veel gelezen en geprezen. Ook in 2016 hebben we weer dankbaar gebruik gemaakt van ons steunpunt Popken Hollander in Anloo, zodat ondernemers hun voorraad vanuit het gebied konden aanvullen.

Digitale nieuwsbrief

De digitale nieuwsbrief verscheen in 2016 in februari, mei, september en

december. De nieuwsbrief is beschikbaar voor iedereen die in het Nationaal Park Drentsche Aa is geïnteresseerd en wordt per mail verzonden. Abonneren kan via de website www.drentscheaa.nl. Inmiddels zijn 835 mensen op de digitale nieuwsbrief geabonneerd.

Drentsche Aa publiciteit

Persberichten

In 2016 zijn meer dan honderd persberichten opgesteld en verstuurd voor Drentsche Aa excursies en Nationaal Park activiteiten en programma's.

Radio en televisie

Naast persberichten traden de Nationaal Park-medewerkers en gidsen meer dan dertig keer op in (lokale) radio- en televisieprogramma's van RTV Drenthe, Radio Tynaarlo Lokaal en Omroep Assen.

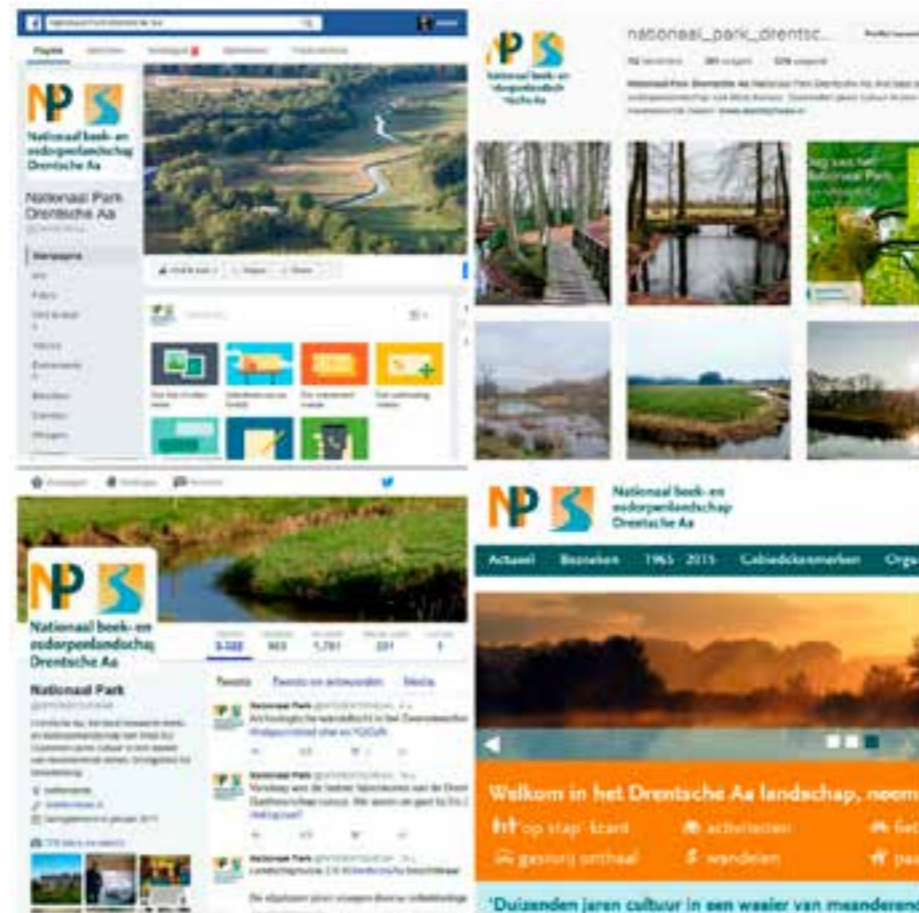

In het kader van de Landelijke verkiezing 'Mooiste natuurgebied van Nederland', de watercampagnes en een RTL4 woonprogramma heeft de coördinator C&E Drentsche Aa meerdere malen het Nationaal Park Drentsche Aa gepromoot voor de televisie.

Diverse magazines

Artikelen over Nationaal Park Drentsche Aa zijn verschenen in verschillende magazines zoals Landleven, Noorderland en Esquire.

Sociale media

Nationaal Park Drentsche Aa fotoarchief

Het Drentsche Aa fotoarchief wordt door C&E medewerkers bijgehouden. In 2016 zijn enkele foto's van (natuur)fotografen aangekocht voor Nationaal Park Drentsche Aa publiciteitsdoeleinden.

Foto's werden ook voor het archief beschikbaar gesteld door gidsen, particulieren en partnerorganisaties. Regelmatig wordt voor Nationaal Park Drentsche Aa publiciteitsdoeleinden een beroep op het fotoarchief gedaan. Voor de Drentsche Aa gastheren en -vrouwen worden een aantal rechten vrije foto's beschikbaar gesteld.

Overleggen, bezoeken en projectgroepen

In 2016 waren de C&E medewerkers deelnemer of betrokken bij diverse overlegvormen en locatie- en bedrijfsbezoeken:

- Organisator en voorzitter Nationaal Park Drentsche Aa ECR bijeenkomsten
- Deelnemer projectgroep Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa / bewoners
- Deelnemer partnerberaad Geopark Hondsrug
- Stagebegeleiding student Facility Management Hanzehogeschool Groningen
- Aanwezig bij alle Nationaal Park C&E activiteiten
- Bedrijfsbezoeken bij (potentiële) gastheren en -vrouwen
- Meegelopen met Drentsche Aa-excursies en -activiteiten (kwaliteitsbewaking)
- Meerdere interviews gegeven voor kranten, radio en tv en diverse Drentsche Aa onderzoeken

Gebiedsfonds DRENTSCHE AA

www.gebiedsfondsdrentscheaa.nl

Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa

De betrokkenheid bij het gebied vormgeven en uitbouwen en het draagvlak voor de ontwikkeling van het gebied verder versterken: met dat achterliggende doel heeft het Overlegorgaan Drentsche Aa samen met andere initiatiefnemers (Stichting Het Drentse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Drenthe, De 12Landschappen/Nationaal Groenfonds en de Rabobank) het Gebiedsfonds Drentsche Aa opgericht. Het directe doel van dit Gebiedsfonds is extra financiën te genereren voor de inrichting en het beheer van het Drentsche Aa-gebied. Bedrijven, instellingen en particulieren kunnen met hun bijdragen aan het fonds laten zien dat zij zich met het gebied verbonden voelen. Het fonds onderstreept dat het mooi houden van het gebied niet een zaak is van de overheid alleen, maar dat burgers, boeren, bedrijven en overheid het samen moeten doen. Het Gebiedsfonds Drentsche Aa heeft de vorm gekregen van een stichting, opgericht op 29 maart 2011. De stichting heeft een ANBI-status en dat betekent dat de activiteiten van de stichting helder worden verantwoord, maar ook dat giften fiscaal aftrekbaar kunnen zijn. Het bestuur legt met de jaarstukken verantwoording af aan het Overlegorgaan.

De activiteiten die de Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa ontplooit om de hiervoor genoemde doelen te bereiken, zijn benoemd in het beleidsplan van de stichting. In deze paragraaf een overzicht van de projecten die in 2016 een bijdrage van het Gebiedsfonds Drentsche Aa hebben ontvangen.

Uitgevoerde projecten

Paddenwerkgroep Gasteren vernieuwde paddenschermen

De Paddenwerkgroep Gasteren heeft in februari de verouderde paddenschermen langs de Oudemolenseweg in Gasteren vervangen. Via deze schermen worden de padden tijdens hun jaarlijkse trek eind februari naar de zeven tunnels onder de weg geleid. Een kleine dertig vrijwilligers hebben meer dan twaalfhonderd plaatjes van gerecyclede kunststof in de grond geslagen, waaraan vervolgens een kunststof band werd geschroefd. Wethouder Henk Heijerman van de gemeente Aa en Hunze en bestuurslid Margreet ter Steege van het Gebiedsfonds Drentsche Aa sloegen het eerste paaltje. De gemeente en het Gebiedsfonds subsidieerden de aanschaf van de nieuwe schermen.

Sinds jaar en dag steken padden in het vroege voorjaar (vanaf eind februari) massaal de weg van Gasteren naar Oudemolen over naar hun paarplaats in een van de veentjes aan weerskanten van de weg. Dat is stevast de plek waar ze zelf zijn geboren. Voor de komst van de tunnels en schermen werden jaarlijks honderden, misschien wel duizenden padden platgereden.

Onderduikershol WOII Anloo - Evertsbos

Op 23 september opende wethouder Henk Heijerman van gemeente Aa en Hunze het herinneringsmonument bij het onderduikershol in het bosgebied Terborgh (Evertsbos) bij Anloo. Met de opening is een lang gekoesterde wens van de Historische Vereniging Anloo in vervulling gegaan. Het monument, gemaakt door landschapsarchitect Berno Strootman, staat voor de gebeurtenissen op deze plek in de Tweede Wereldoorlog. In het onderduikershol hebben onderduikers gezeten. In 1945 zijn hier verzetsmensen doodgeschoten. Tegenwoordig worden op deze plek elk jaar de oorlogsslachtoffers herdacht. Het monument verenigt de drie verhalen die bij deze plek horen: het onderduiken, de executie en de jaarlijkse dodenherdenking. Dertien zwerfkeien geven de geëxecuteerden een 'gezicht'.

Projecten die in 2016 een bijdrage hebben ontvangen

1. Gebiedsaanpak landschap Gorecht 2016 - 2020

In dit project werken Landschapsbeheer, de gemeente Haren, ANV Stad en Ommeland, de provincie en de natuurbeheerders samen aan een duurzaam beheer van het landschap. Het beheer van de houtwallen, meidoornhagen, poelen en dobben in het gebied wordt uitgevoerd met inzet van werkzoekenden, professionals, vrijwilligers en bewoners. De projectpartners hebben de afgelopen jaren al samen gewerkt aan het herstel en de aanleg van diverse nieuwe houtwallen en meidoornhagen. Daarvoor was een breed draagvlak en ontvingen zij veel waardering. Voor een duurzaam beheer waren echter nog geen middelen beschikbaar. Alle partijen zijn dan ook erg blij dat hierin met het nieuwe project voor zes jaar is voorzien.

De brede samenwerking en actieve aanpak van het beheer maken het tot een bijzonder project. De partners willen samen een aanpak ontwikkelen om het landschap ook na de projectperiode duurzaam en betaalbaar te kunnen beheren. Daarbij wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke betrokkenheid en rol van de bewoners. In het project is daarom ruimte voor een flexibele aanpak, zodat alle kansen en ontwikkelingen die zich voordoen kunnen worden benut. De ervaringen en resultaten van deze pilot moeten daarnaast ook leiden tot een werkwijze voor het beheer van het landschap die ook in andere gebieden toepasbaar is.

2. Openlucht- en amfitheater 'De Strubben' in Schoonloo

Sinds 2012 zijn de besturen van de Belangenvereniging Schoonloo en de Stichting Dorpshuis 'De Zevenster' samengevoegd. De vereniging BVS en haar bestuur vertegenwoordigt de diverse belangen van het dorp Schoonloo, met als doel de leefbaarheid te behouden en de slagvaardigheid van de inwoners te vergroten. BVS zorgt ervoor dat Schoonloo een mooi en gezellig dorp is en blijft. Vanuit de vereniging is het plan ontstaan om een openlucht- en amfitheater te realiseren op het voormalig korfbalsterrein aan de Warmenbossenweg te Schoonloo. Ruim twintig jaar vindt hier al een beachvolleybaltoernooi plaats.

Het plan wordt vooral uitgevoerd door de Schoonlooërs zelf. Het theater wordt multifunctioneel aangelegd en is zo geschikt voor sport, spel, theater en muziek. Inwoners van Schoonloo en omliggende dorpen, campinggasten en muzikliefhebbers zullen de gebruikers en toeschouwers worden. Per activiteit zullen er gemiddeld 150 tot 250 deelnemers/bezoekers te verwachten zijn. Het amfitheater zal de leefbaarheid in Schoonloo en de omliggende dorpen versterken.

3. Pilot burgerparticipatie Gorecht 2016-2017 - Op weg naar meer burgerparticipatie in het landschap

In de gemeente Haren is door Landschapsbeheer Groningen gestart met een pilot om bewoners sterker te betrekken bij het beheer van het landschap. Centraal in de pilot staan de samenwerking tussen gemeente en bewoners en het verhogen van

de participatiegraad van bewoners in het landschapsonderhoud. Hierbij worden de volgende (leer)doelen gesteld:
Leren hoe we de kwaliteit van belangrijke landschapselementen kunnen veiligstellen.
Opzetten van een organisatiestructuur en een netwerk van bewoners- en vrijwilligersgroepen en grondeigenaren.
Verhogen van de biodiversiteit door specifiek landschapsonderhoud toe te passen.
Afstemmen van de werkzaamheden met de (toekomstige) vrijwilligers, zodat het haalbaar en duurzaam wordt.
Afstemmen van werk en leerdoelen en uitwisseling tussen beide provincies van ontwikkelde kennis en ervaring en met andere instellingen en organisaties, c.q. andere initiatieven en met andere doelen binnen de gemeentelijke organisatie (wijk- en buurtgericht werken, sociaal, domein, werkgelegenheid).

4. Roelof Schuiling Wandelroute Annen

Deze wandelroute is tot stand gekomen op initiatief van de Historische Vereniging van Annen en bedoeld om het werk van de in 1854 in Annen geboren Roelof Schuiling te eren. Deze boerenzoon heeft zich ontwikkeld tot een van de belangrijkste ontwikkelaars van het aardrijkskundeonderwijs in Nederland. Zo heeft Schuiling als eerste de structuur van een esdorp – zoals ook Annen is – beschreven. Kenmerkend voor deze structuur is de aanwezigheid van een of meer brinken met daaromheen de boerderijen, een of meer essen, een beekdal of beekdalen en uitgestrekte heidevelden. Deze wandeling laat de samenhang zien tussen de geologische karakteristieken en het cultuurlandschap. Met name in de laatste honderd jaar is het dorp sterk van karakter veranderd. Was het vroeger een boerendorp, nu is het een forensendorp met bijna 4.000 inwoners. Het thema van deze wandeling luidt daarom: Annen, van werkdorp naar woondorp. Door het Gebiedsfonds Drentsche Aa zijn drie bankje gefinancierd.

De wandeling is gemarkeerd door 13 genummerde veldkeien. De route start en eindigt bij het gedenkteken dat in 2016 ter ere van hem is opgericht. De route is circa 7,3 kilometer lang, voert deels langs onverharde paden en is beschreven op de website Anno Drenthe (<http://annodrenthe.nu/scene/4194762/Roelof-Schuiling>).

5. Bankje dorpsommetje Haverlanden Eext

In samenwerking met dorpsbelangen Eext is nog één extra zitbankje geplaatst. De gemeente Aa en Hunze heeft hiervoor toestemming gegeven en dorpsbelangen zorgt voor het beheer en onderhoud. Het Gebiedsfonds Drentsche Aa heeft ook dit bankje betaald. Het bankje is in het voorjaar van 2017 geplaatst.

6. Boek 'Kroniek van het Noordlaarderbos'

Het bestuur heeft de uitgave van dit boek ondersteund door 75 exemplaren af te nemen. Deze zijn verdeeld onder mensen uit het netwerk van het Nationaal Park Drentsche Aa.

Bijlagen

Bijlage 1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa

Overlegorgaan/Gebiedscommissie

Voorzitter	Hendrik Oosterveld
Secretaris	Kees Folkertsma
Provincie Drenthe	Henk Jumelet
LTO-Noord	Arend Steenbergen
LTO-Noord	Johan Emmens / Hans Mentink
Staatsbosbeheer	Ans van Wijk
BOKD	Theo Brugman
Recreatiesector	Tienke Zingstra
Gemeente Aa en Hunze	Henk Heijerman
Gemeente Assen	Ruud Wiersema
Waterschap Hunze en Aa's	Wiebe van der Ploeg / Fien Heeringa
Waterbedrijf Groningen	Riksta Zwart
Gemeente Tynaarlo	Theun Wijbenga / Miriam van Dijk
Gemeente Haren	Mariska Slood
Natuur- en Milieufederatie Drenthe	Reinder Hoekstra
Adviseur:	
Ministerie EZ, DG Natuur en Regio	Jaap Verhulst

Projectgroep

Secretaris Overlegorgaan	Kees Folkertsma (voorzitter)
Provincie Drenthe	Alexandra Mars
LTO- Noord	Roel Visser
Staatsbosbeheer	Bernie Jenster
BOKD	Luit Hummel
Recreatiesector	Greet Oosterhuis
Recreatieschap Drenthe	Dick Dijkstra
Gemeente Aa en Hunze	Arne Thieme
Gemeente Assen	Pieter Gautier
Gemeente Tynaarlo	Jaap Nanninga
Gemeente Haren	Atze Keuning
Waterschap Hunze en Aa's	Willem Kastelijn
Waterbedrijf Groningen	Liselot Smilde
IVN Drenthe	André Brasse

Agendalid:

Gemeente Midden Drenthe	Kees Wielink
-------------------------	--------------

Werkgroep Educatie, Communicatie en Recreatie (ECR)

IVN Drenthe	André Brasse
IVN Drenthe	Timanca Manak
Gemeente Tynaarlo	Joke Rosier
Gemeente Aa en Hunze	Jose Reinholdt
Gemeente Assen	Mirjam Veldman
Waterschap Hunze en Aa's	Cora Kuiper
Recreatiesector	Hendrik Pots / Rein de Wilde
Staatsbosbeheer	Kees van Son, Arend Ellens en/of Evert
Thomas	
Secretaris Overlegorgaan	Kees Folkertsma
Gebiedsbewoner	Harry Patberg
LTO- Noord	Jannie Warringa
Geopark de Hondsrug	Cathrien Posthumus / Wessel van Vliet
Het Drentse Landschap	Hannah Schipper-Seton
Marketing Drenthe	Yvonne Cornax

Bijlage 2. Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa

Campings

Camping de Weyert in Rolde
Camping 't Groene Veld in Tynaarlo
Camping de Vledders in Schipborg
Camping en 'Het Veenmeer' in Tynaarlo
Camping Landgoed De Berenkuil in Grolloo
Minicamping Langoed Tolhek in Anderen
Boerderijcamping 'Het Amerveld' in Amen
Boerderijcamping Liebe in Anderen
Boerencamping 'Appelo's Farm' in Taarlo
Camping Zwanemeer in Gieten
Camping de Warme Bossen in Schoonloo
Camping de Berken in Gasselte
Kamperen bij Natuurvriendenhuis De Hondsrug in Noorderlaren
Camping De Hondsrug in Eext
Camping De Lente van Drenthe in Gasselte
Camping Noorderlaren te Noorderlaren
Landgoed Buiten in Midlaren
Landschapscamping Sparrenhof in Gasselte

Fietsenverkoop, -onderhoud en -verhuur

Oosting Rijwielverhuur Gasselte
Jaap Vos Rijwieltechniek in Gasselte
Boerderijcamping 'Het Amerveld' in Amen

Eten, drinken en zaalverhuur

Pannenkoekenboerderij en B&B Brinkzicht in Gasteren
Pannenkoekenboerderij De Strohoed in Elp
Café Restaurant Hofsteenge in Rolde
Café restaurant Gerrie in Grolloo
Paviljoen Appelbergen te Glimmen/Noorderlaren
Conferentieoord De Clinge in Zeegse
Theeschenkerij 'Homanshof' in Anloo
Café Restaurant Zalencentrum Perron3 in Tynaarlo
Café/zalencentrum 'De Aanleg' in Deurze
Café Restaurant Popken-Hollander in Anloo
Eetcafé Zaal Het Witte Huis in Zeegse
Paviljoen Sassenhein in Haren
Café restaurant Hegeman in Schoonloo
Restaurant/partycentrum 'de liefde van de Drentsche Aa' in Schipborg
Steakhouse Homan in Eext
Boerderijcamping 'Het Amerveld' in Amen
Café de Amer in Amen

Verblijfsaccommodaties

Mooi uitzicht logeerboerderij in Anloo
'Groepsaccommodatie 't Anderhoes' in Anderen
Groepsverblijf 'Het Stroomdal' in Anderen
Gastenboerderij Het Nienhoes in Anreep
Hotel Erkelens in Rolde
Herberg de Hondsrug in Eext
Appartementen Schreibershof in Zeegse
Resort Hof van Saksen in Nooitgedacht
Groepsaccommodatie de Hondelhoeve in Eext
Natuurvriendenhuis de Hondsrug in Noorderlaren

Hotel Restaurant De Koningsherberg in Anloo
De Clinge, groepsaccommodatie in Zeegse
Hotel De Zeegser Duinen in Zeegse
Bed & Breakfast in Loon
Bed & Breakfast Balloo
Bed & Breakfast Stee en Stoede in Gasteren
Ieberenhoeve gastenverblijf en paardenstalling in Schoonloo
Bed & Breakfast Oberlina Hoeve in Oudemolen
Bed and Breakfast Annen
Bed & Breakfast Gasteren
Pannenkoekenboerderij Brinkzicht/B&B in Gasteren
Bed & Breakfast Sloapen & Stoet Anderen
B&B AdamsAppel in Loon
B&B De Zeegster Hoeve in Zeegse
Groepsaccommodatie De Kwartjesberg
B&B vakantieappartement Schoonloo

Streekproducten en informatie

Zorgboerderij de Balloohoeve in Balloo
Streekmuseum 'Dorp van Bartje' in Rolde
Reinhart Orchideeën in Haren
Landgoed Heidehof nabij Rolde
Galerie Drentsche Aa
Buurderij de Wilde Haan in Balloo
Stal Dolfing in Balloo
De Hooghe Acker Mensport in Annen
Hortus botanicus in Haren
Landwinkel Goense in Marwijksoord
Ecologische zorgboerderij Mikkelfhorst in Haren
Landgoed Adderhorst in Zeegse
De kruidenwei, ecologische geitenhouderij en kaasmakerij in Marwijksoord
Eigen erf vleesvee in Schipborg
Boerderijwinkel De Zeegster Hoeve in Zeegse

Bijlage 3. Besluitenlijsten Overlegorgaan 2016

BESLUITENLIJST d.d. 1 februari 2016

Van de 47e vergadering van het Overlegorgaan Drentsche Aa in Café-Restaurant Homan, Hoofdstraat 12 in Eext

Besluit/actie	Door wie?	Voor wanneer?
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stelt het verslag van 12 oktober 2015 vast, met inachtneming van de ingebrachte wijzigingen en toelichting	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in met het memo 'Overlegorgaan als stuurgroep voor het Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa', zoals die ter vergadering is uitgereikt.	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in met het concept-Plan van Aanpak Realisatiestrategie Drentsche Aa, met inachtneming van de ter vergadering gemaakte opmerkingen	Secretaris en dhr. Van Guldener	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in met de Gespreksnotitie naamgeving Nationaal Park Drentsche Aa.	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in met het concept-position paper Bio-economie Drentsche Aa, met inachtneming van de ter vergadering gemaakte opmerkingen	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in principe in met de financiering van de plusvariant 'ecobrug' over het Zeegserloopje; het Overlegorgaan overlegt bilateraal met het bestuur van waterschap Hunze en Aa's over diens cofinanciering	Voorzitter en secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in met de reservering uit het budget IKK van het Bestedingenplan voor de aanvraag 'Kijkstal Amen in combinatie met de ontwikkeling van 'Knooppunt Amen'	Secretaris	

BESLUITENLIJST d.d. 27 mei 2016

Van de 48e vergadering van het Overlegorgaan Drentsche Aa in het Stationskoffiehuis in Rolde

Besluit/actie	Door wie?	Voor wanneer?
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stelt het verslag van 1 februari 2016 vast met inachtneming van de tekstuele wijziging in de besluitenlijst	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa heeft met instemming kennis genomen van het Jaarverslag 2015 Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.		
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in met het Jaarverslag 2015 Nationaal Park Drentsche Aa, met inachtneming van de ter vergadering gemaakte opmerkingen	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa neemt kennis van het Programma Nationale Parken 2.0 en stemt in met het concept-Bidbook Nationaal Park Drentsche Aa, met inachtneming van de ter vergadering gemaakte opmerkingen. Na een interne schriftelijke ronde wordt de eindversie opgesteld, waarvoor het Overlegorgaan de opstellers het mandaat geven.	Voorzitter en Secretaris	15 september 2016
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stemt in met het Projectvoorstel 'Key Performance Indicators voor Nationale Parken', met inachtneming van de ter vergadering gemaakte opmerkingen	Secretaris	

BESLUITENLIJST d.d. 24 oktober 2016

Van de 49e vergadering van het Overlegorgaan Drentsche Aa in Hotel de Koekoekshof in Elp

Besluit/actie	Door wie?	Voor wanneer?
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stelt het verslag van 27 mei 2016 ongewijzigd vast	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stelt de Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 vast, met inachtneming van de ter vergadering gemaakte opmerkingen. De secretaris komt met een organisatorisch voorstel over de toekomstige invulling van de kwaliteitsborging. Na afronding van de definitieve versie van de Landschapsvisie 2.0 gaat een persbericht uit.	Secretaris	6 februari 2017
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa neemt kennis van het ingediende Bidbook Nationaal Park Drentsche Aa	Voorzitter en secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa neemt kennis van de opdracht en het instellingsbesluit van de Bestuurlijke Voorbereidingscommissie Drentsche Aa	Secretaris	
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa neemt kennis van het Masterplan De Hondsrug UNESCO Global Geopark. In de volgende vergadering wordt samenwerkingsovereenkomst geagendeerd.	Secretaris	6 februari 2017
In de volgende vergadering wordt de precieze positie van de EIP-groep 'Bio-economie Drentsche Aa' t.o.v. het Overlegorgaan nader verduidelijkt. Tevens stand van zaken werkzaamheden.	Secretaris	6 februari 2017
Het Overlegorgaan/Gebiedscommissie Drentsche Aa stelt zijn vergaderschema voor 2017 vast op de data 6 februari, 29 mei en 6 november; aanvang is steeds 20.00 uur.	Secretaris	

Bijlage 4. Eindafrekening Bestedingenplan 2016

Eindafrekening Bestedingenplan 2016 Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Project	Trekker / Opdrachtgever	Uitgaven
Integrale Kanskaart (IKK): uitwerking van benoemde projecten	Secretariaat, ANV Meander, andere partijen	€ 11.000
Landschapvisie (LV) Uitwerking van benoemde projecten:	SBB / gemeenten / SLD / secretariaat /	€ 28.756
PvA Levend Bezoekersnetwerk (LBN): uitwerking van benoemde projecten + herkenbaarheid informatiepunten + beheer&onderhoud	Secretariaat / IVN	€ 42.391
Uitvoeren V&E+C jaarprogramma	IVN / werkgroep ECR	€ 18.338
Nieuwsbrief Doorstroom (2 keer per jaar) + OpStap-krant 2016	werkgroep ECR	€ 17.204
Folders, promotiemateriaal etc.	werkgroep ECR / secretariaat	€ 4.909
Inrichtingsvisie beekdal Drentsche Aa	Secretariaat / Staatsbosbeheer / Waterschap	€ 25.838
Uitwerken/ondersteuning Gebiedsfonds Drentsche Aa	Secretariaat / werkgroep ECR / SBB	€ 417
Onderhoud website + nieuwe website per 1 november 2016	Secretariaat	€ 9.127
Kosten SNP	Secretariaat	€ 2.500
Kosten Overlegorgaan Drentsche Aa	Secretariaat	€ 9.711
Onvoorzien (inclusief vrijval oude verplichting uit 2015)	Secretariaat	-€ 29.223
	TOTAAL	€ 140.968

Bijlage 5. Overzicht afgeronde projecten 2002- 2016 met bijdragen en cofinanciering uit de streek

Afgeronde projecten 2002 - 2016		
Stand van zaken 31 december 2016		
Thema	Aantal projecten	Totale investering
Landbouw	26	€2.359.949
Natuur en Landschap	57	€6.075.530
Recreatie	42	€5.334.984
V&E (excl. Basispakket)	12	€635.096
Water	27	€23.009.093
Wonen en Leefbaarheid	34	€2.488.140
Gebiedsfonds Drentsche Aa	21	€1.002.594
TOTAAL	219	€40.905.386

Financiële verdeling afgeronde projecten 2002 - 2016		
Stand van zaken 31 december 2016		
Totale kosten	€40.905.386	%
EU-geld	€5.613.612	13,7%
Totale Rijksbijdrage	€11.742.449	28,7%
ROM/WCL	€3.482.653	8,5%
SGM/SGB	€2.411.307	5,9%
overig (o.a. ICES, Belvedere)	€5.848.488	14,3%
Totale Provinciale bijdrage	€7.104.423	17,4%
Provincie	€4.828.591	11,8%
NBEL	€907.386	2,2%
NL	€1.368.446	3,3%
Waterschap	€3.250.308	7,9%
Gemeenten	€7.782.302	19,0%
Staatsbosbeheer / HDL / NM	€1.372.637	3,4%
Particulieren	€1.036.362	2,5%
Gebiedsfonds Drentsche Aa	€113.471	0,28%
Overig	€2.889.824	7,1%

Bijlage 6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2016

[Riviermonsters in de Drentsche Aa](#)

22 december

Boswachtersblog 'Prikken naar prikken' - Riviermonsters in de Drentsche Aa

[Cursus gastheerschap Drentsche Aa voorjaar 2017](#)

21 december

Komend voorjaar (maart) verzorgt het Nationaal park Drentsche Aa een cursus gastheerschap voor gebiedsondernemers.

[Drenthe telt vanaf januari 2017 drie paddenstoelenreservaten](#)

12 december

Drenthe telt vanaf januari 2017 drie paddenstoelenreservaten

[Informatieavond over Natura 2000-ontwerpbeheerplan Drentsche Aa](#)

6 december

Informatieavond over Natura 2000-ontwerpbeheerplan Drentsche Aa

[Faunatunnels optie voor veilige oversteek voor dieren op A28](#)

30 november

Faunatunnels optie voor veilige oversteek voor dieren op A28

[Kroniek van het Noordlaarderbos](#)

29 november

De woelige achtertuin van de stad Groningen in de benedenloop van de Drentsche Aa

[Een groene premiere voor Wildernis in Drenthe](#)

28 november

Een groene premiere voor Wildernis in Drenthe

[Drentsche Aa postzegel](#)

22 november

30 januari komt er een Drentsche Aa postzegel uit in de serie Mooi Nederland 2017 Beek- en Rivierdalen.

[Terinzagelegging ontwerp partiële herziening PAS](#)

14 november

Terinzagelegging ontwerp partiële herziening PAS

[Nieuwe Drentsche Aa streekbroden op de markt](#)

4 november

Agrarische Natuurvereniging Drenthe heeft in samenwerking met een aantal warme bakkers in het Drentsche Aa-gebied twee nieuwe streekbroden ontwikkeld. De broden worden gebakken uit milieuvriendelijk geteelde granen van boeren in het stroomdal van de Drentsche Aa.

[2e druk Landschapsbiografie van de Drentsche Aa](#)

4 november

2e druk Landschapsbiografie van de Drentsche Aa kost € 45,- en is vanaf 4 november weer verkrijgbaar.

[Exclusieve première Wildernis in Drenthe](#)

3 november

Wildernis in Drenthe. Film van Henk Bos en Janetta Bos-Veenhoven is vanaf 25

november in de Bioscoop in Assen te zien.

[Bestuurscommissie Drentsche Aa geïnstalleerd](#)

1 november

Afgelopen week heeft gedeputeerde Henk Jumelet twee bestuurscommissies geïnstalleerd: één voor de Drentsche Aa en één voor De Hunze. De bestuurscommissies hebben als voornaamste taak om in goede samenhang met de omgeving en partners te werken aan de opgaven voor natuur, water, recreatie en landbouw in de beide gebieden.

[Drentse Nationale Parken in beeld](#)

31 oktober

Nationaal Park Drentsche Aa is genomineerd voor de verkiezing 'Mooiste Natuurgebied van Nederland'. Het natuurgebied is samen met 12 andere kandidaten voorgedragen door een vakjury onder leiding van prof. mr. Pieter van Vollenhoven.

[Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 vastgesteld](#)

24 oktober

Het Overlegorgaan Drentsche Aa heeft op 24 oktober de Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 vastgesteld.

[Week van het landschap 15 - 23 oktober](#)

15 oktober

De provinciale Landschappen laten graag zien hoe mooi en divers de natuur dichtbij huis is. Van 15 t/m 23 oktober is de Week van het Landschap, extra aandacht voor natuur en landschap dichtbij.

[Presentatie Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 \(-2025\)](#)

21 september

Op woensdagavond 21 september a.s. om 20.00 uur in de Magnuskerk in Anloo.

[Jaarverslag 2015](#)

14 september

Het jaarverslag 2015 is op 27 mei door het Overlegorgaan vastgesteld. U kunt deze nu bekijken op onze webpagina jaarverslagen.

[Pedaal Vocaal op zondag 11 september](#)

11 september

Pedaal Vocaal, dé korenfietsstocht in Noord-Drenthe

[Skipistebully's in de moerashooilanden van de Drentsche Aa](#)

27 augustus

Excursie over maaien in de moerashooilanden van de Drentsche Aa

[SIW vrijwilligerskamp in Oudemolen](#)

22 augustus

Van 22 augustus tot en met 2 september steken 16 jongeren uit diverse landen de handen uit de mouwen in Nationaal Park Drentsche Aa.

[Etstoeldag in Anloo](#)

20 augustus

Zaterdag 20 augustus rondom de Magnuskerk in Anloo. Eén dagje per jaar eeuwen terug in de tijd.

28.07 - Boerenfietsstocht Rolde en omstreken

Op donderdag 28 juli en 11 en 25 augustus kan er weer gefietst worden langs

boerenbedrijven in de omgeving van Rolde. Speciaal op deze 3 dagen stellen deze bedrijven hun bedrijf open voor publiek.

02.07 - Into Nature Art Expedition
In de zomer van opent de eerste editie van een bijzondere kunstroute door o.a. het Drentsche Aa-gebied.

27.06 - Werkbezoek Regionaal Landschap Zuid-Hageland
Belgische collega's van Regionaal Landschap Zuid-Hageland op werkbezoek in Drentsche Aa-gebied.

09.06 - Inloopavond herstel landgoederengordel Eelde-Paterswolde
Op 9 juni vanaf 19.00 uur in het muziekmuseum Vosbergen in Eelde.

01.06 - Nieuwsbrief Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa
Nieuwsbrief SGFDA#9, juni

27.05 - Openbare vergadering van het Overlegorgaan Drentsche Aa
De eerstvolgende vergadering van het Overlegorgaan Drentsche Aa wordt gehouden op vrijdagmiddag 27 mei om 13:30 uur in Rolde.

24.05 - Europese dag van de Nationale Parken op 24 mei
Doe mee met de Nationaal Park 'fotografeer en meer' excursie in en rond Anloo.

12.05 - Schoon drinkwater
12 mei van 14.00 - 17.00 uur, inloop vanaf 13.30 uur De Clinge, tegenover Hoofdweg 58, Zeegse. Draag bij aan schoon drinkwater

11.05 - Drentsche Aa in de hoofdrol op RTV-Drenthe
Natuurlijkheidsliefhebbers weten allemaal dat het Drentsche Aa-gebied bijzonder is. Maar de Drentsche Aa is ook een belangrijke bron voor drinkwater.

29.04 - 'Onderduiken' in Infocentrum Homanshof Anloo
ANLOO – Vorig jaar is een grote groep vrijwilligers van de Vereniging Historisch Anloo bezig geweest met de opgraving van een onderduikershol uit de Tweede Wereldoorlog.

23.04 - Maak van je erf een natuurerf!
Landschapsbeheer Drenthe ziet vooral in het buitengebied in Drenthe veel kansen om diersoorten te helpen en zoekt daarom deelnemers voor het project Natuurerf.

22.04 - Update Westerlanden april
Update stand van zaken uitvoering project Westerlanden - Besloten Venen.

14.04 - Uitvoering project Geelbroek
Update stand van zaken uitvoering project Geelbroek.

13.04 - Dotterbloemen in de Drentsche Aa komen weer in bloei
Dotterbloemen wijzen op de aanwezigheid van kwelwater: grondwater uit de (diepe) ondergrond.

06.04 - Zandverstuiving Boerbos in Rolde
Een mooi filmpje van de zandverstuiving Boerbos in Rolde, nadat

29.03 - Bever in beeld
Eén van de bevers in het Drentsche Aa-gebied is op beeld vastgelegd, slepend met zijn eten.

29.03 - Westerlanden - maart 2016
Eerste resultaten van herinrichting beekdal Westerlanden zichtbaar.

22.03 - Schadevergoedingsregeling Drentsche Aa
De regeling voorziet in compensatie van inkomstenschade als gevolg van het niet kunnen toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in het grondwaterbeschermingsgebied van de Drentsche Aa.

22.02 - Fotoshoot Esquire in NP Drentsche Aa
22 dec. fungeerde Nationaal Park Drentsche Aa als decor voor een fotoshoot van het modeblad Esquire.

19.02 - Eén loket voor dorpsinitiatieven
Gemeenten kunnen op basis van cofinanciering middelen inzetten voor lokale initiatieven. De nieuwe regeling loopt tot en met 2018.

13.02 - Paddenwerkgroep Gasteren legt nieuwe schermen aan
Start werkzaamheden zaterdag 13 februari 2016

10.02 - Project Deurzerdiep en Anreepdiep afgerond
Op woensdag 10 februari 2016 is de herinrichting van het Deurzerdiep en Anreepdiep officieel afgerond.

31.01 - Fotowedstrijd
Breng de mooiste of juist rommeligste plek in Nationaal Park Drentsche Aa in 'beeld'. Lees hier meer over de fotowedstrijd.

Bijlage 7. Adressen partners

Secretariaat Nationaal beek- en
esdorpenlandschap Drentsche Aa
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 365555
E-mail drentscheaa@drenthe.nl
Internet www.drentscheaa.nl

IVN Drenthe
Postbus 125
9400 AC Assen
T (0592) 371740
www.ivn.nl

Staatsbosbeheer
Postbus 333
9700 AH Groningen
T (050) 7074444
www.staatsbosbeheer.nl

LTO Noord
Postbus 186
9200 AD Drachten
T (088) 8886666
www.ltonoord.nl

Recreatiesector
p/a Recreatieschap Drenthe
Brink 4b
7981 BZ Diever
T (0521) 593210
www.recreatieschapdrenthe.nl

Natuur- en Mileufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
T (0592) 311150
www.nmfdrenthe.nl

Waterschap Hunze en Aa's
Postbus 195
9640 AD Veendam
T (0598) 693800
www.hunzeenaas.nl

Vereniging Brede Overleggroep Kleine
Dorpen (BOKD)
Kampsweg 4
9418 PE Wijster
T (0592) 315121
www.bokd.nl

Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93
9460 AB Gieten
T (0592) 267777
www.aaenhunze.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen
T (0592) 366911
www.assen.nl

Gemeente Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA Vries
T (0592) 266662
www.tynaarlo.nl

Gemeente Haren
Postbus 21
9750 AA Haren
T (050) 5339911
www.haren.nl

Gemeente Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA Beilen
(0593) 539222
www.middendrenthe.nl

NV Waterbedrijf Groningen
Postbus 24
9700 AA Groningen
T (050) 3688688
www.waterbedrijfgroningen.nl

Ministerie van Economische Zaken,
DG Natuur en Regio
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T (070) 3798911
www.rijksoverheid.nl

Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 365555
www.drenthe.nl

De Hondsrug UNESCO Global
Geopark
Bronnegerstraat 12
9531 TG Borger
(0599) 236374
www.geoparkdehondsrug.nl

Nationale Parken

- 1 Schiermonnikoog
- 2 Lauwersmeer
- 3 Duinen van Texel
- 4 De Alde Feanen
- 5 Drentsche Aa
- 6 Drents-Friese Wold
- 7 Dwingelderveld
- 8 Weerribben-Wieden
- 9 Zuid-Kennemerland
- 10 De Sallandse Heuvelrug
- 11 De Hoge Veluwe
- 12 Veluwezoom
- 13 Utrechtse Heuvelrug
- 14 De Biesbosch
- 15 Oosterschelde
- 16 De Loonse en Drunense Duinen
- 17 De Maasduinen
- 18 De Zoom- Kalmthoutse Heide
- 19 De Grootte Peel
- 20 De Meinweg

De Nationale Parken richten zich op:

- Bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap
- Natuurgerichte recreatie
- Educatie en voorlichting
- Onderzoek

Uitgave: Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa
Postbus 122, 9400 AC in Assen
www.drentscheaa.nl

Uitgave 2017

Grafische verzorging: Grafische Diensten provincie Drenthe

De 20 Nationale Parken vertellen het verhaal van de Nederlandse natuur en het omliggende landschap. Landschap, natuur en onze identiteit zijn met elkaar verbonden. Bewoners en ondernemers die het verhaal van hun gebied ontdekken zijn trots op hun gebied.

